

RÓZSAHEGYI KÖNYVTÁR
F. 38036
Gyomaendrőd, Blaha u. 21.

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

X. évfolyam 6. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat *

2003. június

2. számú ünnepi melléklet – nemcsak előfizetőknek

HŐSÖK NAPI ÜNNEPÜNK

Juhász Gyula:

Az ismeretlen katona

Én nem ünneplem őt, én gyászolom,
Fekete posztós dob nélkül, magamban,
De milliók nevében, akik élnek,
És föltámadnak majd egy szép napon
A sírból, mit ma országnak neveznek.

Én nem ünneplem őt, én átkozom
Vezéreit, kik vérmezőre vitték
Fiatal testét, ifjú álmait,
Szabad jövőjét, boldog büszkeségét,
Idegen célért, idegen pokolba.

Én nem ünneplem őt, én siratom
A vértanút, ki mások vakhitéért
Az Antikrisztus lovasát követve,
Az embertelen, gyilkos kötelesség
Parancsszavára az árokba fordult.

Én nem ünneplem őt, én jól tudom,
Hogy mily barlangban főzték azt a mákonyt,
Melytől bódultan tántorgott a nép,
És innen és túl vér a vérré támadt,
És innen és túl a halál tanyázott.

Én nem ünneplem őt, Johann Kovács,
Schmidt, Smith, Forgeron és Forgiarini
S a többi mind, elnémult ajkaikkal
Az égbe és szívünkben azt kiáltják:
Élég legyen a meddő pusztulásból
És vesszenek a rombolásra bujtók!

Én nem ünneplem őt, a sírokon,
Melyek a földet dúsabban borítják,
Mint a vetés, nem taposok gazul,
Halálukért hirdetve új halált,
De vallom és hiszem, hogy szent az élet,
Szent, szent, százszor szent. Amen.
Úgy legyen!

HŐSÖK NAPJA

2003

Az endrődi szülőföld kegyelettel emlékezett az I. Világháború, a II. Világháború és az 1956-os Forradalom hősi áldozataira.

Városunk önkormányzata és az Endrődiek Baráti Köre május 25-én megemlékezett azokról az áldozatokról, akik életüket adták a magyar hazáért, a XX. század háborúiban és forradalmában. Az idei év volt a harmadik, amikor május utolsó vasárnapján „hivatalosan” is emlékezettünk hőseinkre. Az ünnepség szónoka Dr. Turi-Kovács Béla országgyűlési képviselő volt. Megtisztelte jelenlétével ünnepségünket: Dr. Latorcai János, Domokos László, Földesi Zoltán, Babák Mihály országgyűlési képviselő, Csepregi

Péter a Honvédelmi Minisztérium Békés Megyei Hadkiegészítő Parancsnokságának ezredese, valamint a 64. Veszprémi Vezetési 22. Radar század őrmagya Gulyás László, a város polgármestere Dr. Dávid Imre, jegyzője Dr. Csorba Csaba. Szép számmal haza jöttek az elszármazott, távol élő endrődiek, eljöttek a hunyai barátok, és végül de nem utolsó sorban az itthon élők is sokan voltak. Az áldozatok lelki üdvéért engesztelő szent misét mondott Iványi László plébános, aki szent beszédében megidézte a háborúk borzalmaival, amit bibliai idézetekkel, jóslatokkal is átszótt. A mise könyörgése is az esetekért szólt.

2003-ban ismét megemlékezünk hőseinkről. Nemsokára a világháborúk emlékművei előtt állva lélekben közelebb kerülünk az eseményekhez és történésekhez, felidézük a szenvedés, az iszonyat és borzalom emlékét. Ugyanakkor egyre kevesebben élnek közöttünk a tanúk, akik az átélés eleve tüzével beszélhetnének emlékeikről. Egyre inkább sajátunkká válik azaz illúzió: semmi ehhez hasonló nem történhet velünk, ma a világ nem ilyen, a béke szilárd, és világunk biztonságos. „Ahogy Noé napjaiban történt, úgy lesz az Emberfia napjaiban is. Ettek, ittak, házasodtak s férjhez mentek addig a napig, amelyen Noé bement a bárkába. Aztán jött a vízözön, és mindenkit elpusztított. Es ugyanúgy, ahogy Lót napjaiban történt: Ettek, ittak, adtak, vettek, ültettek, építettek. Azon a napon pedig, amikor Lót kiment Szodomából, tűz és kénkö esett az égből és elpusztított mindenkit. Így lesz azon a napon is, amelyen az Emberfia megjelenik.” (Lk 17,25-31) Az Irás üzenete – bármennyire is szeretnénk üzenet voltát semmissé tenni – időszerrű. Hiszen egy-egy pillanatra megrendül derülítő képzelgésünk: az elmúlt években is háború dúlt szomszédainknál, vagy gondoljunk 2001. szeptember 11-én, a TORONY összeomlására.

„Azt hiszitek, hogy ezek a galileaiak bűnösebbek voltak a többi galileainál, mivel mindezt elszenveték? Mondom nektek Nem! Vagy az a tizennyolc, akire Silóéban rádólt a torony, és megölte őket? Azt hiszitek vétkesebbek voltak minden más embernél? Mondom nektek: Nem!” (Lk 13,2-5)

Hősök napja 2003

Mindenesetre, ha elgondolkodunk az eseményen – Jézus szavának összefüggésében is – kiszolgáltatottnak érezzük magunkat. A világ úgy mond leghatalmasabb, leggazdagabb állama is ennyire sebezhető; mit remélhetünk akkor, hol van biztonságunk biztosítéka, hol békénk garanciája? Értelmet kereső elméink és a világ, az élet ismétlődő, kiszámíthatatlan, váratlan eseményeitől, amelyek gyakran magunk, vagy hozzátartozóink életébe kerülnek.

A világ, amelyben élünk, amely körülvesz bennünket, minden látványos ún. fejlődése ellenére semmit sem változott Noé és Lót óta. A zsidó-keresztény kinyilatkoztatás szerint a világ nem képes önmaga megváltására, fejlődése mindig kétarcú, a jó és a rossz közötti választásra kényszerít. A világ alaptörvénye az Eden-kertbeli, Istentől való tudatos elszakadás következményeként a bűn és a halál uralma. Ezért nem feledkezhetünk bele a világ dolgaiba – evés, ivás, adás, vétel, ültetés, építés, stb. – mindezt persze tenni kell, de mindig annak a szilárd ismeretnek a birtokában, hogy az ember élete nem csupán ez. „Írva van: Nemcsak kenyérral él az ember.” (Lk 4,3-4)

„Éberek legyetek és vigyázzatok, mert ellenségeitek, a sátán, mint ordító oroszlán jár körül, keresve, kit nyeljen el. Erős hittel álljatok neki ellen, tudjátok ugyanis, hogy szerte a világon ugyanez a szenvedés éri testvéreteket is.” (1Pt 5,8-9) Szekularizált világunk éppen ezt az éberséget tompítja el bennünk, azt a látszatot táplálva, hogy világunk minden világok legtökéletesebbje, hogy minden a lehető legnagyobb rendben van, hogy nincs másra szükségünk csak fogyasztásra, és hogy az ember ezzel maradéktalanul megelégedhet és beérheti.

A mai Hősök napja, és a parkban lévő emlékművek, amelyekre községünk polgárainak nevei vésettek, kell hogy figyelmeztessen, hogy emlékeztessen – egyenesen kötelez – arra, hogy soha el ne feledjük azok nevét, akik életüket áldozták, akik ébren őrizték a Hazát, vagy épp távolj frontra mentek, nem önszántukból. Orizzuk emléküket, akiket évekig, évtizedekig hazavárt gyászoló özvegyük, síró gyermekük, könnyező édesanyjuk, édesapjuk.. de mindhiába.

A Magyar Honvédelem napján ne feledkezzünk meg azokról sem, akik ma is a közbiztonságot, a hazát védik. Bár most béke van, akkor sem veszélytelen a katonák élete. Becsüljük meg, szeresük, tiszteljük őket is.

Adj Uram, örök nyugalmat az elhunyt hősöknek, és a boldog feltámadás kegyelmét, családjuknak megnyugvást. Amen.”

Tóth Mihály kántor éneke fájdalmas de gyönyörű könyörgés volt:

„Ha égből földre néz szemed, Anyánk, ha bajt és bűnt keres,
Ha nézed itt a föld porán ki jár itt véres Golgotán.
Magyarokra nézz, sorsuk mily nehéz,
Hát szánd meg őket és véd meg őket,
Viharban annyit szenvedőket.

Óh szűz anyánk, te jól tudod, nekünk csak szenvedés jutott.
Vesd áldó két szemed reánk, és felragyog ég Golgotán!
Magyarokra nézz, sorsuk mily nehéz,
Hát szánd meg őket és véd meg őket,
Viharban annyit szenvedőket!”

A templomban, a mise végén elénekeltük az ősi magyar Himnuszt, „Boldog asszony anyánk, régi nagy patrónánk...”

A Hősök terén folytattuk ünnepünket. Közösen elénekeltük (nem hallgattuk!) a Himnuszt, és utána B. Molnár Albert a Rózsahegyi Kálmán Ált. Iskola tanára elszavalta Juhász Gyula: Az ismeretlen katona c. versét:

Kép: B Molnár Albert és Dusa Katalin

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

Ára: 100 Ft

X. évfolyam 6. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat *

2003. június

Ismét meggyalázták az endródi Szarvasvégi Katolikus Temetőt!!

Május 25-én, a Hősök Napján lélekben felemelő ünnepünk volt, amikor hőseinkről, a háborúk és forradalmak áldozatairól megemlékeztünk. Városrésznünk Endrőd is több mint hétszáz fiát gyászolja, akik a két háborúban elesetek.

Bombaként hatott a hír, hogy e szép napon reggelre ismét, már sokadszor meggyalázták a Szarvasvégi Temetőt. Több síremlékre horogkeresztet fűjtak festékszóróval, vagy Hitler nevét írták ki. Megrongáltak több síremléket is. Az egyik fakeresztet kivették a helyéről. Találtunk eldobott üres szintetikus higítós flakont is. Volt olyan síremlék, amin koszorút égettek el, vagy vázát törtek össze. Az egyik vidékről érkező özvegyasszony kezében virággal, vizesedénnyel tapasztalja a szomorú valóságot, hogy eltűnt a múlt héten csináltatott vázája.

Tizenhat, tizenhét síremlék károsodott.

Sajnos, ez már sokadzsori visszatérő eset. Az ősszel a temetőkeresztet hajlították le, a tavasszal az egyik síron lévő Fájdalmas Mária kápolnáját rongálták meg, de ezeken kívül többször is rongáltak meg síremlékeket, törték fel a kis ravatalozót.

Mindent elkövetünk a tettesek kézre kerítéséért. A rendőrség nagy erővel nyomoz.

Hát itt tartunk... Kinek jó ez? Milyen lelkivilága van az elkövetőknek? Milyen szülei vannak az ilyen fiataloknak? Merre tart a magyar ifjúság? Milyen jövő elé nézünk? Mi következik ezután? Töprenghetünk, és csak állunk értetlenül, fájdalommal teli lélekkel.

A meggyalázott síremlékek tulajdonosainak fájdalmában lélekben osztozik:

Iványi László plébános

Elhunyt IVÁNYI MÁRIA

tegsége miatt. Gyógyulása után autodidakta módon folytatta tanulmányait. 1982-ig élt családjával Budapesten, nyugdíjas éveiket Endrődön, Gyomán, majd gyermekeik közelében Kerepesen töltötték, így kerülhettek az unokák, dédunokák közelébe. Három gyermeke volt, aki közül a legidősebb 1989-ben meghalt.

Mária 1959-től ifjú íróként a Magyar Rádió külső munkatársa volt a „Gyermek rovat” szerkesztőségének dolgozója. Meséket, verseket, rádiójátékokat, meseoperákat írt. Írásai megjelentek a „Nők lapja”-ban, az „Óvodai Nevelés”-ben, a „Dörmögő Dörmötör”-ben és az „Antológiák”-ban, de még messze Japánban is. Eszmei hitvallása a keresztény, és nemzeti elkötelezettség tetten érhető műveiben.

„Ört állni segíts meg Istenünk” című verséből részlet:

Lapunk szerkesztőségének tagja, akinek versei, prózái a „MÁRIA NENI MESÉI” címmel jelentek meg. Mária az újságunk indulását ekként köszönté:

„Üdvözlégy Gondolat!
Te kristálytisza szándék.
Szárnyalj szabadon, hasznosan.
S légy szóból szólt ajándék!
Forrásod legyen eszme, hit!
Buzogj frissen, és életőn,
Ma Istenért a völgyben lent,
S holnap vele a hegytetőn.

Tavaly őstől egyre ritkulnak tőle a posták. Aggódtunk érte, mert tudtuk, hogy megtámadta a szörnyű kór, de reménykedtünk is vele együtt. Lassan elfogytak új írásai, ebben az évben már nem jöttek... és május 24-én Ő is elment Égi Urához, akiben egész életén át töretlenül hitt.

Életútjáról, vallomása alapján: 1926-ban született Rákóczi falván, gyermekeveit már Endrődön élte, endrődiinek vallotta magát, férjével, Iványi Istvánnal együtt. Az ő leánykori neve: Buczkó Mária volt. Legmagasabb iskolai végzettsége gimnáziumi érettségi, amit nem tudott tovább folytatni hosszan tartó fiatalkori be-

„...Ébredjetek rá mélyen alvók,
Kiket a tévhit vezetett,
Nincs a világon drágább érték,
Mint a hit, remény, és szeretet!
Jövőbe nézünk, s a múltba látunk,
Mivé lett annyi szent remény!
Mit ősapáink megálmodtak,
S eldalolt annyi költemény,
Aldott csak az a nemzetek közt,
Ki ifjúságot úgy nevel,
Példát mutatva imát és himnuszát
Tiszta lélekkel énekel!

Kedves Mária! Búcsúznunk tőled a szerkesztőség és olvasóink nevében. Bizton hisszük, hogy az Úr befogad országába, hiszen egész élted során benne hittél, Őt magasztaltad és szolgáltad írással.

Nyugodj békében, a hazai földben, az örök világosság fényeskedjék neked!

Önnel joga van tudni...

hogy miről döntött Gyomaendrőd Város
Képviselő-testülete május 29-i ülésén

A Békés Megyei Vízművek Vállalat (talán már egyetlen vállalati forma Magyarországon) átalakult Részvénytársasággá. Tekintve, hogy önkormányzatunknak van tulajdon része a vállalatban, ezért természetesen úgy döntött, hogy az átalakuló Vízműveknek részvényese kíván lenni. Az Rt. igazgatóságába Dr. Csorba Csabát delegálta a testület.

A felújítás alatt lévő Liget fürdő működtetésére gazdasági társaságot hozott létre a testület. A választott gazdálkodási forma: Kft, amit a minimális törzstőkével, 3 millió forinttal alapít meg. A Kft egy évre (2003. júl. 1 - 2004. szept. 30) kinevezett ügyvezetője: Vas Ignác képviselő, akit az ösztözférhetetlenségi szabályok alapján 30 napon belül meg kell szüntetni az ösztözférhetetlenséget, ami azt jelenti, hogy vagy a képviselősegről mond le, - és akkor új választás lesz) vagy nem fogadja el az új megbízást. Az új gazdasági társaságban a dolgozók ügynevezett „szerzett” jogai nem vesznek el. A társaság felügyelő bizottságának tagjai: Katona Lajos, Csikné Timár Éva, és Jakus Imre. Döntött a testület a tiszteletdíjakról is, az FB elnök 30 ezer Ft/hó, az FB tagok 25 ezer Ft-ot kapnak. Az ügyvezető havi bruttó béreként: 242.600 forintot hagyott jóvá a testület.

Tudomásul vette a testület az Alterra Építőipari Kft akadályközlését, a Gyomaendrőd Liget Gyógyfürdő befejezési határidejére vonatkozóan. Az augusztus 31-i befejezés rajta kiül álló okokból meghiúsult, a póhataridőt nem jelölte meg. A testület szeptember 30-át fogadta el póhataridőként.

A Dobó úti üdülősor szennyvízrákötési lehetőséget megadta a testület, ami ingatlanonként 132.500 forint csatorna hozzájárulási kötelezett-seget jelent, amit 2003. december 31-ig kell megfizetni.

Kijelölésre kerültek azok az utak, amelyeket idén és jövőre fognak megépíteni az I. ütemből: 2003-ban: Mikszáth, Attila, Hunyadi, Kölcsey, Micsurin, Széchenyi, Iskola, Selyem út (Rácz - Kulich között). 2004-ben: Kilián tér, Bocskai, Sallai, Vörösmarty, Somogyi, Kató J., Juhász Gy, Hunyadi, Nagylapos Csejti, Selyem (Kulich Gy. - Ipartelep u között)

2003-ban útépitésre 30 millió forintot, útjavításra 15 millió forintot, járda javításra: 10 millió forintot tervezett a költségvetés. Aszfaltozás: Hősök, Pósa, Fegyverek, Selyem, Sugár, Szabadság tér, Semmelweis u - Fürdő parkoló, Katona J. és a szennyvíz beruházás által érintett felújítások. A szükséges kátyúzás és járda felújítás ütemezése rövidesen elkészül.

Biztosítja a saját erőt a testület ahhoz a pályázathoz, amely a sajátos nevelési igényű tanulók integrációját és a roma tanulók integrációját segíti.

Az idei költségvetésből 750 ezer forint sajáterőt biztosít a testület a Vásártéri játszótér felújítására benyújtandó pályázathoz.

Az Unió valószínű felméri, hogy 2004-2006 között milyen címen és mennyiért szeretne pályázni az ország. PEA, azaz Pályázati Előkészítő Alap projektötletet lehetett készíteni. Egyszerűen ötletbörzének is nevezhetnénk. Hat projektötlet benyújtását határozta el a testület: az endrődi központ rehabilitációja, a gyomai központ rehabilitációja, a szennyvíztelep kapacitás bővítése, Szarvas Gyomaendrőd összekötő kerékpárút I. üteme, Gyomaendrőd Csárdaszállás között a 12,6 km kerékpárút, Gyomaendrőd Hunya között a régi téglagyár előtt elhaladó út befejező 6 km-es szakasza. Az ötletekhez 10% sajáterőt tudnánk biztosítani.

Pályázunk a 2003-2004 évi Szent István Napi rendezvényre. A pályázatot a Miniszterelnöki Hivatal hirdette meg.

Pályázati saját erőt biztosítunk a kecskés-zugi faház kerítésépítésére és parkosítására.

Gyomaendrőd Város Közgyűjteményeiért Közalapítvány közhasznúsági jelentését a testület elfogadta. A jelentésből megtudható, hogy tavaly 1016 fő látogatója volt a Vidovszky képtárnak, és Corini Margit síremlékének felújítása is elkészült. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma elismerő oklevéllel díjazta a Képtár tevékenységét

A Rádió 1. szarvasi szerkesztőségével 2003. július 1-től közéleti műsorok készítésére és sugárzására megállapodást köt Gyomaendrőd Város Önkormányzata. Havonta 6-10 hírtékű esemény kapcsán készült interjú, és írásos híryanag kerül adásba.

LIDL Élelmiszer üzletlánc áruházat fog építeni a testület döntését megnyerve. Kb. 1400 m² eladóterület, 150 férőhelyű parkolóval, a Szent Gellért Katolikus Iskola és a volt ipari iskolához vezető út valamint az Október 6 ltp. Gyoma felőli lakóépületei között. A területet az önkormányzat 550Ft/m² áron értékesíti, az áruház építéséhez.

Négy lakást vásárolt meg a Város az Öregszőlőben, bérlakás állománynak növelése céljából.

Az önkormányzat gazdálkodását az ÁSZ előírására belső ellenőr is segíti. 2002. és 2003. évben az alábbi helyeken végzett pénzügyi-gazdasági ellenőrzést a belső ellenőr: Hármaskörös Kistérségi területfejlesztési Társulás, Tájház, Községi Ház, Városi Könyvtár, Városi Zene és Művészeti Iskola, Liget Fürdő, Kis Bálint Általános Iskola, Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola, Kner Imre Gimnázium, Polgármesteri Hivatal házi pénztára, Szennyvíz beruházás II-III. üteme, Marhalevél kiváltás kezelése.

A Pénzügyi Bizottság részletesen megtárgyalta a jelentést és azt a testületnek elfogadásra javasolta.

Gyomaszolg Ipari Park Kft 2002. évi beszámolóját és 2003. évi üzleti tervét jóváhagyta a testület, valamint az ügyvezető bérét, és prémium fel-tételét. A Kft 2002-ben igen eredményesen gazdálkodott, eredménye igen jó volt, pénzügyi stabilitása is helyre áll, ha a pályázati pénzekkel kapcsolatos elszámolás befejeződik. Az önkormányzat átmeneti finanszírozási gondján segített, amit a testület utólag jóváhagyott.

Császárné Gyuricza Éva képviselő

KEDVES GYOMAIK, ÉS KEDVES HÍVEK!

A gyomai katolikus templom kriptájának renoválásakor derült ki, hogy a kriptatető deszkázata teljesen elkorhad, tehát azt is javítani kell. Ez, sajnos a pótköltségvetés szerint 750.000- forint nem várt kiadást jelent.

Természetes, hogy igyekszünk máshonnan is segílyt kérni ehhez, de nagyon rászorulunk a jó hívek támogatására. Nagyon kérem a kedves híveket, hogy tehetségükhöz mérten, nagyon adakozzanak, hogy a megkezdett munkát be tudjuk fejezni, s hogy ezáltal a templomunk külső renoválása teljes legyen.

Jól fontoljuk meg, amit a templom részére adunk, azt az Istennek adjuk, aki nem marad adósunk. Megfizet bőségesen a földi és az örök életben.

Adományait a plébánián adhatják át, hétköznapokon 9-11 óráig, szombaton 9-12 óráig. Az adományokról tudunk adókedvezményre szóló igazolást kiadni magánzemély és nem magánzemély részére is.

Jó szándékukat és az adományait előre is köszönve maradok tisztelettel és szeretettel:

Mag Lajos plébános

Egész nap friss sütemény a FORNETTI-től! KÓSTOLTA MÁR?

a FORNETTI látványpékség termékeit?

Itt mindig helyben, melegen, ropogósan kapja.

Állandó választékunk:

sajtos, tepertős, barackos, meggyes, káposztás, túrós, virslis, pizzás FORNETTI girella, pogácsák

MINDIG GONDOSKODUNK MEGLEPETÉSÉRŐL IS!

A Rózsa cukrászda mellett
Endrődön.

Megrendeléseket felvesszünk!
Tel.: 06 30/321-88-59

Hírek innen-onnan

Dr. Varga László emlékére

Szinte hihetetlen, de Ő is elment... 93 évesen is fáradhatatlanul, következetesen, soha sem megalkuvóan hihetetlen energiával, nagyszerű orgánumával, briliáns szónoki és emlékező tehetséggel, a haza iránti alázattal szolgálta a magyar kereszténydemokráciát, a nemzet oldalt. Óriási veszteség ért bennünket halálával. A most megalakult jobboldali Szövetség feltétlen híve, az 56-os Magyarok Világtanácsának tiszteletbeli elnöke,

a szervezés alatt lévő KDNP elnöke a parlament legidősebb képviselője olyan politikus volt, aki mindnyájunknak példaképül szolgált. A haza szeretete, a nemzet féltése, a becsület ami a 40 éven át tartó emigrációban is megtartotta őt hazájához hű, keresztény embernek. A 90-es években haza hívták, jött, és azóta is fáradhatatlanul dolgozott a nemzeti és keresztény egység megteremtésén. Járt az országot, itt Endrődön és Gyomán is több alkalommal járt, jó szónok volt, minden mondatából a bölcsesség, a szeretet, a fiatalok és idősek iránti tisztelet áradt. Szívesen hallgattuk, még az ellenzék is elismerte rendkívüli tehetségét. A Parlamentben mint korelnök 2002 májusában ő mondta el az alakuló ülésen a nyitó beszédet. „...Tisztelt Köztársasági Elnök úr! Miniszterelnök úr, Tisztelt Országgyűlés! Belépve a harmadik évezredbe, kötelességünknek tartom, hogy rövid pillantást vessünk a múltra, de mindenek előtt adjunk hálát a Teremtőnek, és mindazoknak, akik történelmünk folyamán munkájukkal szabadságuk és életük feláldozásával részesei voltak annak, hogy mi ma itt, a harmadik évezredben független országban és szabadságban élünk. Köszönet honfitársainknak, vezetőinknek, akik az elmúlt évezredben megőrizték szent István örökségét, a keresztény Magyarországot... tudom, hogy a múltból nem lehet megélni, de azt is tudom, hogy a múlt értékei nélkül nem lehet jövőt építeni. „...Író ember is volt, színdarabjait több helyen bemutatták, politikai tartalmú írásai is sorra megjelentek. Egyik legismertebb regénye: „Kérem a vádlott felmentését”. Megszervezte a Széchenyi Kör, a kereszténydemokrata estéket. Hivatása teljesítése közben érte a halál. A kereszténydemokrácia egységének helyreállításáért dolgozott.

Temetésén a gyászbeszédekben életútját méltatták; útkereső, elveit soha fel nem adó politikus, író, igaz magyar ember volt. Orbán Viktor gyászbeszédében köszöntö meg nemzedéke nevében, hogy példaképük volt, és tőle tanulhatták meg, hogy mit jelent a szeretet hatalma, az alázat ereje, és a szolgálat szépsége.

Nagy tömeg kísérte utolsó útjára. Gyomaendrődöt hárman képviseltük. Igaz magyart, kereszténydemokrata politikust veszített a haza.

Mindnyájunk Laci bátyja, nyugodj békében! Isten veled! Az örökvilágosság fényeskedjék Neked!

Császárné Gyuricza Éva

Hírek házunk tájáról

Kitüntetettjeink

„A vöröskeresztes eszme az élet védelmében és az emberiség gyakorlásában valósul meg.” olvasható azon az oklevélen, amelyet 3 hozzánk közel álló közéleti asszony vehetett át a Vöröskereszt Világnapi ünnepségén, amelyet a Vöröskereszt Békés Megyei Szervezete rendezett május 12-én. Városunkban két fő, **Kurilla Istvánné és Kulik Imréné,** Hunya községből **Rau Adámnénak** gratulálhatunk, és további munkájukhoz jó erőt egészséget kívánunk.

Legyen áldás munkájukon, amely életet menthet, és mosolyt varázsolhat a rászorult ember-társainknak!

Magyar Vöröskereszt

OKLEVÉL

KAU ÁGÁRNE

ATYI

A vöröskeresztes mozgalom érdekében végzett eredményes tevékenységének elismeréseként

Dátum: 2003. máj. 12.

[Handwritten signatures and stamps]

PEDAGÓGUSNAPI KÖSZÖNTŐ

Kedves Nevelőim, Tanárain!

A közelgő Pedagógusnap alkalmából tisztelettel és szeretettel köszöntöm volt nevelőimet, tanárainkat, és emlékezem azokra, akik már nincsenek közöttünk.

Hunya Irma néni, aki az „abc”-re tanított, aztán Gábrriel Irma néni, Juhász Margitka néni, Palotai Feri bácsi, Csósz Mária, Szabó Elek bácsi, és Paróczai Gergely bácsi akiket szinte apáinknak tekintettünk, Kovács Imre bácsi aki az ének és zene szeretetére tanított. Felejthetetlenek!

Minden lány igazi nevelője - nemcsak testben, lélekben is - Vaszkó Irénke tanárom. Márton Gábor - Marci bácsink -, aki szintén az „igazra” és az „egyenességre” tanított. Köszönöm, köszönjük!

Marusza néni (Mészáros Pálné), Laki Sándor és Fülöp Imre tanárok!

Elnézést, ha valakit kihagytam, de az idén 50 éve, hogy befejeztük a „sulit” és akkor még csak 14 évesek voltunk.

Azt hiszem minden ember életében meghatározó az első nevelő, vagyis az óvónő. Nekem Timár Irénke (Véha Antalné) óvónő volt az, aki anyai szeretettel nevelt, tanított, a Nagy óvodában. Ma is emlékszem az óvoda termére, a nyári játszó „színré”, az udvarra, a „szomorú” eperfánál, mintha ma lenne. Sőt az édesanyjára, Mariska nőre és testvéreire: Izabella, Adélka, Lujzika, és Erika a fiatalabbak. Most is megköszönöm Irénke néninek azt a sok szeretetet és gondoskodást, amit Tőle kaptam.

Minden tanáromnak köszönöm a nevelést, a tanítást, amiben részem volt, a többi tanítvánnyal együtt.

Őszintén kívánom, hogy a jó Isten adjon mindnyájunknak jó egészséget, további életünkben békét és sok derűt. Azoknak, akik már elköltöztek az élők sorából, örök nyugodalmat.

Köszönettel és tisztelettel: Gergelyné Kertes Katalin, volt endrődi kisdíák

METÁL STOP
VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szervíz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
háztartási kisgépek

Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, zárok, lakatok

Fürdőkádak, mosdók, csaptelepek, mosogatók

Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

24 négyzetméteres műhely vagy raktár BÉRBE VEHETŐ a Fő út 81/1-ben, a volt Enci udvarán. Érdeklődni lehet a 283 358, vagy 284 138-as telefonon, és személyesen Pelyva Miklóstól.

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Timár Máté

KOVÁCS IMRE (1913-1980)

Kilencven esztendeje született 1913. március 10-én a Fejér megyei Felső-Göböl járás Alcsutdoboz közelében) pusztán Kovács Imre író, újságíró, politikus, a Nemzeti Parasztpárt alapító tagja, majd főtítkára, 1945-47 közötti országgyűlési képviselő, az emigrációban az agrárinternacionálé főtítkára, „a népi mozgalom kiemelkedő alakja.”

Édesanyja, Kék Karolina révén „dunántúli”, édesapja révén „tiszántúli” közelebből „gyomai származású”. Édesapja idősebb Kovács Imre Gyomán szü-

letett 1886. szeptember 11-én, Kovács Mihály és Bartha Erzsébet szülőktől. Iránta érzett személyes szimpátiám munkáinak „pad alatt” való olvasása közben alakult ki, mélységesen együtt érezve az ő hitvallásával, világszemléletével, az általa leírtakkal. Családfája kutatása közben derült ki, hogy atyafiságos rokonságban is vagyunk, ti. az ő nagyanyja, Bartha Erzsébet az én dédanyám Nagy Á. Andrásné Bartha Eszter édestestvére /nagyanyám Cs. Szabó II. Albertné Nagy Á. Mária szülei/. Mindezek ismeretében „megbízhatóságom” tisztázása után Istennek Hála személyesen megismerhettem Budapesten élő Endre és László ikertestvéreinek egyikét néhai kedves Kovács László bátyámat és családját. Így kaptam Kovács Imréről, az ő életéről, munkásságáról még teljesebb képet.

Érdekes, hogy Gyomára visszaemlékező írásában sem említette a Bartha családdal való rokonságát, legtöbbször csak a Szilágyi, Kovács, Kató familiát említette, mondván; Ez a három család alapította Gyomát...”, hozzátéve; a község törzsökös lakossága majdnemcsak rokon egymással...”

Terjedelmi korlátok miatt is lehetetlen itt minden jelentős munkájáról megemlékezni. Szívesen ajánlom figyelmébe az érdeklődőknek Hartyányi István: Kovács Imre bibliográfiája Szenci Molnár Kiadó Bp., 1993. c. munkáját. Kikerülhetetlen, hogy ne említssem meg „A néma forradalom” Bp., 1937. majd az ezzel egy kötetben kiadott „A néma forradalom a bíróság és a parlament előtt”, Erdész Ádám kitűnő tanulmányával és szerkesztésében Békéscsaba, 1989/ Cserépfalvi-Gondolat-Tevan Kiadó/ - mondhatni - „főművét”. „A parasztleletforma

csődje” Bp., 1948. és az „Elsüllyedt ország” Bp., 1945. 17-81 old. „Lakodalom” c. fejezete, mely Gyomáról, gyomaiakról szól.

1944. március 19-től bujdosásra kényszerült, majd rövid, de „tartalmas” szovjet fogság után / ezt megírta „Magyarország megszállása” c. könyvében új kiadásban Katalizátor Iroda Kft Bp., 1990/ bekapcsolódott újra a „politikai életbe”. Rövid ideig tartott. Hegyesi János „parasztköltő” kedves bátyám 1980-ban azt mondta nekem; „nagyon szerettem Imrét, és egy új Dózsát láttam benne, nagyon féltettem, örültem mikor meghallottam, hogy elment, ha itthon marad elpusztították volna...”

Kevésbé ismert emigrációs életének utolsó heteiről részletesen beszámol Borbándi Gyula: „Szemben a sorssal 1980. szept. 14.-vas.-tól - okt. 27. hétfő estig.”, amikor is este 8 óra 30-kor itt hagyta ezt a földi világot/. Megjelent: Új Látóhatár 1981. 4. sz./.

Gyászünnepe 1980. október 30-án New Yorkban a „Független Magyar Ref. Egyház” 82. utcai templomában volt. Ez Yorkville az un. „magyar negyed”. Kovács Imre református vallású lévén „mégis az egységes magyar nemzet halottjaként temették”, Csordás Gábor ref. esp. magyar és angol nyelven mondott búcsúztatót, imádságot, majd Varga Béla római katolikus püspök, pápai prelátnak beszélt, búcsúzott magyar s angol nyelven, majd Varga László volt képviselőtárs következett, (aki a KDNP elnöke volt) búcsúzott Carelli Gábor operaénekes és a népi mozgalom tagjai nevében Kiss Sándor mondott beszédet. 1980. október 31-én a Georgia Állambeli Columbus város Park Hill temetőjében folytatódott a szertartás a helybeli Episcopalis Egyház (protestáns) lelkipásztora Irwing Little szolgálatával, Varga Béla közreműködésével, majd leánya Lesley Andrea Kovács olvasott fel egy buddhista textust (aki ekkortájt már a buddhista tanok híve) mely életében tetszett édesapjának. Ezután került sor Kovács Imre földi maradványainak elhelyezésére felesége családi kriptájában (a Harvey kriptában).

Leánya Lesley Andrea Kovács fotóművész, a fotómozaik Államok-szerte elismert kiváló művelője (ld. Magyar Hírek XXXVIII. Évf. 19-20. sz. 1985. szept. 21.).

A Kovács Imre Társaság 1995. április 29-én volt lakóháza falán - Bp. V. Nyári Pál u. 4. - emléktáblát avatott. (Kovács Imre Társaság Bp. 1052 Semmelweis utca 1-3)

Mellszobrát avatták fel Vésztő-Mágor Emlékhely szoborparkban 1991. aug. 20-án Czine Mihály avató beszédével, alkotója: Csepregi Zoltán.

Újabb mellszobrát avatták fel szülőhelye közelében, Alcsutdobozon 1999. nov. 27-én, Kövér László avatóbeszédével, Hegedűs Lóránt ref. püspök igei szolgálatával, alkotója: Andrassy-Kurta János.

Sokan szerettük volna, hogy Kovács Imre is - legalább a teste - haza kerüljön, hazai földben nyugodjon, de úgy tűnik, ennek egyelőre nincsen „aktualitása”.

Áldott legyen emléke! Isten nyugtassa békében!

Cs. Szabó István

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszereket.

Corvo bianco
Cipőipari Bt

MAGÁNÁMRAKTÁR

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671

Gyomaendrőd Fő u 14.

Historia Domus

AZ ENDRŐDI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZ TÖRTÉNETE (részletek)

BARICS BÁLINT

1780. júniustól 1785. januárig

1781. Szerződést köt a hívekkel a járandóságra nézve. Ebben már párber váltság 460 frt (400 helyett) s a bors hiányzik.

Engedélyt kap megáldani 2 új temetőt s ezek keresztjét, melyeknek fenntartására a község kötelezte magát. Ekkor nyílt meg tehát a szarvasvégi és a gyomavégi temető. Idáig csak egy volt, a régi templom északi oldalán, a Körös parton, míg a templom déli oldalán a falu területén a Körösnek Szarvas és Gyoma felé kanyaruló déli partján.

Kántor: Hval Tamás, jegyző: Somodi György. Csudaballa, mint határhoz tartozó rész iránt régidőtől per folyt a község és Lászlófi Bogdány bérlő közt.

A dézsmabor itcája 2 krajcár volt.

Mínt hogy ifjabb Hanyecz Györgyné tékozlás miatt már többször megintetvén „újra kender tékozlásba avatta magát, ennek tékozló társa pedig Kakasné. Hogy ennek utána jobb gondviselője legyen férje gyűjteményének, rossz cselekedeteikért egyenként 10 korbácsok leszen.”

1782. Káplán: Lajos János, bíró: Csúvár András. - Medve András a templomra testált 4 bárányt, misére 3 forintot. Meghalt Koncz Ignác, kiérdemült kántor.

Knap Jakab, Uhrin Pál, Giricz, Kiszely, Mikó Jakab ismét kéri a tót nyelven való prédikálást. Barics hosszasan cáfolgatja őket és bebizonyítja, hogy katekizis nem is volt soha tót nyelven. Az egész mozgalom költött.

Knap csak néhány éve van Endrődön, a többiek részint nem tudnak az aláírásról, részint már magyarok s csak a pap iránti ellenszenvből írták alá a kérvényt. Pl.: Uhrin, alias Magyar már magyarul gyónik fiaival együtt. - A káplán sem akar hallani a szláv katekizisről, mert a prédikációt is az öreg Labcsánszki egyházfival fordíttatja tóra. Volt ez évben 525 pár.

1783. Két lobogót csináltatnak a váradi piktornál. Márciustól barátok káplánkodnak.

Bíró: Dávid György.

„Nyida György Koliban görögöt pogánynak és tatárnak compellálta. 12 pálcája leszen.”

1784. Jegyző: Vámosy István, bíró: Farkas Pál. Júliusban a szerzeteseket Miticzky Imre káplán váltja fel.

1785. január: Barics vízkórban meghal s alkalmasint az általa megáldott szarvasvégi temetőbe temették.

BIKALY PÉTER

1785. május - 1788. július

Püspöki titkárból lett endrői plébános. Tudós és szent életű pap volt. Convertita.

A hívek a Bariccsal kötött szerződést változtatni óhajtották. Nevezetesen a deputatumból csak 12 öl fát, 12 köb. búza megőrlését, 8 akó bort és téli fütőt akarták vállalni s a párber váltságot is leszállítani. Az új plébános csak a széna felenyire való leszállításába kész beleegyezni. A conistorium és uradalmi képviselő (Vida Imre) a szerződés felbontás esetén a törvényes párber, t.i. páronként 1 köböl búza és 30 kr. fizetésére utasították őket.

„Hval Tamás kántor uramnak új contractus tétetett, úgy mint (a lectián kívül, mely ökegyelmének továbbra is megmarad) a gyermekek tanításáért készpénz 20 fr., 5 itce vaj, 3 öl fa, 50 font só, 50 font hús, 13 font faggyú, azon kívül fütőtől szükséges provizió.”

Lapsánszki harangozóval is új contractus: 32 fr., 11 köb. búza, 3 öl fa.

Vámosy István notarius készpénz fizetése 110-ről 130 forintra emelkedett.

1786. Bíró: Varga Márton.

A püspök kijelenti, hogy az 1737-ben tett fogadalom (hogy Gyüm. Boldogasszonytól karácsonyig a szombat délutánt megülik) csak azokat kötelezi, akik tették.

Vaszko György: „a puskámat Tdö P. káplán úrnak rendelem, hogy érettem szentmise szolgálataiban emlékezzék. „

1787. A kántort fölmentik a tanítástól. Tanítónak nevezi ki Verner Jakab kir. főinspektor,

Kovács Pált, ki azonban még a fiúkat és leányokat együtt tanította. Iskolának megszerezte a község a régi réhájó melletti katonaszállásoló épületet, (a Szebeni-féle ház). A kántor még kint maradt a régi templom melletti házában.

1788. Bikaly panaszkodik a szerzetesekre, kik Miticzkyvel mellette káplánkodtak s helyettük világi káplánt kér. Márciusban csakugyan jön Jurman János. Ettől fogva a két káplán állomás rendszeresítve van.

Bíró: Farkas Pál.

Július 16-án Bikaly meghal s eltemették a régi temetőben, mely t.i. a régi templom északi oldalán volt. Ideiglenes adminisztrátor Miticzky Imre káplán.

Szeptemberben Canonica Vizitációt tartott Kalatai Ferenc püspök, de ennek csak anyakönyvi főljegyzésben van nyoma.

Ez évben a múlt évben választott tanító fizetésére nézve akadály forogván fenn, Verner kir. inspektor előterjesztést tett a Helytartó tanácsához, ahonnan oly értelmű felelet érkezett, hogy minden tekintet és halasztás nélkül „a Tanítónak Contractualis fizetés megadódjon.” „Még a Cantor iránt is vagyon valami azon Fels. Rendelésben”. (Verner levele a közs. levéltárban.) De a Contract. fizetés és cantor iránti rendelésről nem maradt irás.

Nem baj úgymond, ha tótul nem is tud, mert hívei 15-ön kívül mint értenek magyarul.

HOMONNAY ZSIGMOND

1788. november - 1796. szeptember

Előzőleg 1775-85. Derecskén, 1785-88. Belényesen, egyszersmind alesperes is. Híres szónok volt.

1788. A pénztár állapota: készpénz 623 f., 14 kr., a váradi kir. sóhivatalnál 550 fr. magánkötvényekben 350 f., összesen 1523 f., 14. Harruckker - misealapítvány az egyházmegyei pénztárban 500 frt.

A templomi rendes számadások ez évtől kezdődnek.

Vámosy István jegyző templomgondnoknak kinevezeték.

1789. Új szerződés a hívekkel, mely szerint jár: párber megváltás fejében 750 rfr., a káplán részére járó 30 frt-on kívül. Deputatum: 12 akó ó-bor, 12 öl fa, téli fütő, 12 köböl búzaőrlés (búzat hozzá nem értvén). „Tartozna ugyan a helység egy sessió földnek, mely 56 urbarialis holdakból áll, művelését, azaz tavasszal 12, ősszel is 12 köböl alá való földet (a pazochialis földben) szántani, a többi elmaradott földet pedig azon egy sessióból kaszálatni, úgy, hogy a felszántott földnek a magon és nyomtatásán kívül mindennemű munkáját, a kaszálatásra elmaradott földnek hasonlóképpen minden munkáját tökéletesen elvégezni, mindazonáltal én ezt nem kívánván, minden teendő munka és műveltetés helyett a velem megtett egyesség szerint fog énnálam a b. helység esztendőnként adni 8 köböl vámbeli búzát.”

1789. júliusban Miticzky káplán elmegy.

1790. Bíró: Timár Mihály.

Fényképalbum

Bal oldali kép: A Vén cigány előadása - endrői Dalárda
Jobb oldali kép: Tóth István és családja 1940. elején. Ismert személy a falu bábája Tóth Mariska néni, és a "lóbuzos" Tóth Imre

Katolikus oldal

JÚNIUSI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 7 órakor. Hétköznap reggel fél 8-kor.
Figyelem! Pünkösdkor, Úrnapkor 10 órakor és este 7-kor!

Szent Gellért Iskola kápolnájában nincs mise!

Hunyá

Vasárnap: délelőtt 10-kor. Kedden, csütörtökön, elsőpénteken és szombaton este 6-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.
Pünkösdkor, Úrnapkor reggel 8 órakor!

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 18 órakor vasárnapi előesti mise.

A katolikus hit elemei (20.)

VII. Az imádság (2.)

3. NÉHÁNY PROBLÉMA AZ IMÁVAL KAPCSOLATBAN

1. Tényleg szól az Isten?

Igen. Például úgy, hogy eszünkbe juttatja, amit mondani akar. Aki ismeri üzenetét, a kinyilatkoztatást, főleg pedig Jézust, az az eszébe jutó gondolatok közt ráismer Isten szavára. - A telefonban már az első szónál felismerjük jó barátunk hangját. Még az írógéppel írt levélből is ráismerni, ha azt barátunk írta. - Aki ismeri Isten üzenetét, annak az imádság közben épp az jut eszébe, ami itt és most neki szól. Ezért kell figyelni imádság közben Istenre. Ez a lényeg, és nem az elmondott szavak. - Aki jól imádkozik, megtapasztalja, hogy az ima nem teher, nem unalmas kötelesség, hanem az Istennel való szeretet- kapcsolat egyik természetes és általában örömteli megnyilatkozása, még akkor is, ha ez erőfeszítést kíván tőlünk.

2. Gyerekes dolog-e imádkozni?

A gyerek úgy imádkozzék, mint a gyerek; a felnőtt felnőtt módon imádkozzék. Imádságunknak is állandóan fejlődnie kell. Nem járhatunk felnőttként gyerekcipőben.

Édesanyánkat sem köszöntjük azzal a verssel, melyet óvodás korban tanultunk.

3. Sokan mondják: „Nem imádkozom, úgysem hallgat meg az Isten!”

Aki szeret, mindig meghallgat. Még akkor is, ha jobbnak látja, hogy más formában teljesítse kérésünket, mint ahogy mi elgondoltuk. Istennel nem lehetünk csodaváró üzleti viszonyban: adok valamit, hogy ő is adjon. Nem nézhetem őt automatának: „Bedobom” az imát és elvárom, ami érte jár. Így nem imádkozhatunk, csak ahogy Jézus tette de ne az én akaratom teljesejék. hanem a tiéd.” (Lk 22, 42.)

Különböző is azért imádkozunk, mert szeretjük mennyei Atyánkat, akinek el-

mondjuk örömeinket (hálaadás-dicsőítés), és gondjainkat (kérés-engesztelés). Rábizzuk magunkat, mert tudjuk, hogy szeret minket és javunkat akarja.

4. „Imádkoznék, de sokszor megfeledekem róla.”

Az imádság parancs, de nem kényszer. Akit szeretünk, arra szívesen gondolunk és ha lehet, sokszor találkozunk vele. Mennyei Atyánkra gondolhatunk úgy is, hogy egy-egy fohászt mondunk. Tanácsos mégis, hogy naponként többször is találkozzunk vele az imában. Megfelelő alkalom erre a reggeli ima, de különösen az esti imádság. Gyakran napközben is adódik alkalom. Például, amikor belépünk egy templomba. A feledékeny imádkozók számára a legjobb segítség az, ha az imádkozást hozzákapsoljuk valamelyik állandó napirendi pontunkhoz.

5. „A kezdet csak megy, de mire észretérek...”

Az elkalandozás leginkább akkor fordul elő, amikor meghatározott „imaszöveget” akarunk mindenképpen elmondani. - Próbáljuk az ismert imádságot saját szavainkkal átfogalmazni. - Olyan körülményeket igyekezzünk biztosítani, hogy ne zavarják imádságunkat. - Talán az segít, ha minden mondatnál megállunk, és elgondolkodunk rajta.

- Aki fáradtan is küszködik a figyelmetlenséggel, de mégis kitart, az éppen a küzdelmével tesz tanúságot szeretetéről. Egyébként a lényeg a szeretet, mely szavainkat vagy gondolatainkat vezette.

6. „Hogyan tanulhatok meg jól imádkozni?”

„Gyakorlat teszi a mestert.” - A kisgyerekek is szülei szavait hallgatva és utánozva, több év alatt tanul meg beszélgetni. - Mi is

JÚNIUSI ÜNNEPEK

- 1. vasárnap: Urunk Mennybemenetele
- 3. kedd: Lwanga Szent Károly és társai vértanú
- 5. csütörtök: Szent Bonifác püspök, vértanú
- 6. péntek: Szent Norbert püspök
- 8. vasárnap: PÜNKÖSD**
- 9. hétfő: pünkösdhétfő
- 11. szerda: Szent Barnabás apostol
- 13. péntek: Paduai Szent Antal áldozópap, egyháztanító
- 15. vasárnap: Szentháromság vasárnapja**
- 19. csütörtök: Szent Romuald apát
- 21. szombat: Gonzága Szent Alajos szerzetes
- 22. vasárnap: Úrnapja**
- 24. kedd: Keresztelő Szent János születése
- 26. csütörtök: Alexandriai Szent Cirill püspök, egyháztanító
- 27. péntek: Jézus Szentséges Szíve
- 28. szombat: A Boldogságos Szűz Mária Szeplőtelen Szíve
- 29. vasárnap: Szent Péter és Pál apostolok**
- 30. hétfő: A római Egyház első szent vértanú

A katolikus oldalakat szerkeszti: Iványi László plébános

Elsőáldozás:

Endrődön: június 1-jén reggel 8-kor.

Gyomán: június 8-án 10 órakor

Hunyán: június 8-án 8 órakor.

Iskolások **Te Deuma** az endrői templomban június 6-án, pénteken 8-kor.

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola első ballagása június 7-én, szombaton 9-kor lesz.

Gyomai **búcsút** június 21-én, a hunyait június 28-án, szombaton 10-kor tartjuk.

úgy tanulunk meg imádkozni, ha sokat tanulmányozzuk Isten üzenetét, igyekezzünk minél jobban megismerni Jézust, és megpróbálunk válaszolni Isten szavára. Ebben az ismert imádságok adhatnak nekünk példát és segítséget. Addig kell próbálgatnunk az Istennel való párbeszédet, míg az természetes megnyilvánulása lesz Isten iránti szeretetünknek. Ehhez a próbálkozáshoz csendre és nyugalomra van szükség. Ha gyakran gondolunk arra, hogy mennyei Atyánk mindenütt lát és szeretettel figyel minket, akkor kialakul bennünk az „imádságos lelkület”. Természetes lesz számunkra, hogy „szüntelenül” imádkozunk, amint erre Jézus is buzdította tanít ványait.

7. Lehet-e más helyett imádkozni?

Más helyett nem táplálkozhatunk, nem tanulhatunk... Így más helyett nem is imádkozhatunk, de másért igen.

8. Hogyan elmélkedjünk?

Isten üzenetén sokféleképpen elmélkedhetünk. Például így: Elolvasok egy részletet az evangéliumból. Elképzelem a jelenetet... Ott vagyok én is... Ránézek Jézusra: Milyen Ő? - Magamba nézek: Milyen vagyok én? - Miért vagyok ilyen? - Mit kell tennem, hogy hozzá hasonló legyek? - Hogyan? - Tehát... Uram, segíts...

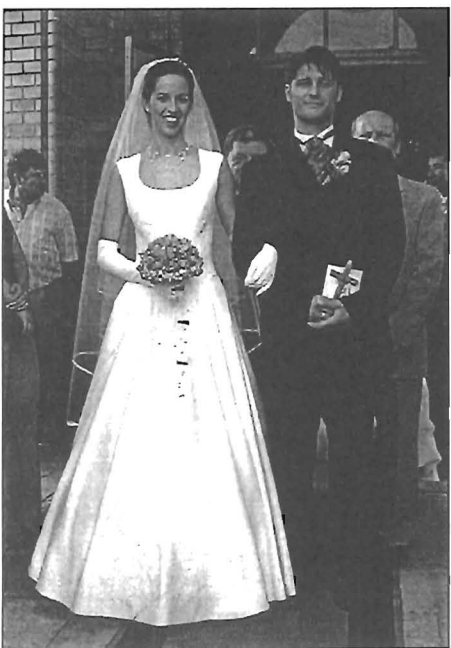
Felső kép: az elöregedett és tönkrement hunyai plébániának már csak napjai vannak, mert bontásra kerül, és még az idén elkezdjük az újat építeni.
Alsó kép: a gyomaendrődi Szent Gellért Katolikus Általános Iskola tornaterem építése a befejezéshez közeleg.

„Holtomiglan, holtodiglan”

Isten adjon Nektek sok boldogságot közös életetek minden napján!

1. Timár Albin - Katona Renáta; gyomai rk. templom, 2003. május 17.
2. Kis István - Turcsányi Andrea; endrődi templom, 2003. május 24.
3. Hegedűs Csaba - Muzsnyai Éva; endrődi templom, 2003. május 31.

Az első Pünkösöd

Amikor elérkezett pünkösöd napja, ugyanazon a helyen mindnyájan együtt voltak.

Egyszerre olyan zúgás támadt az égből, mintha csak heves szélvész közeledett volna, és egészen betöltötte a házat, ahol ültek.

Majd lángnyelvek jelentek meg nekik szétoszolva, és leereszkedtek mind-egyikükre. Mindannyiukat eltöltötte a Szentlélek, és különböző nyelveken kezdtek beszélni, úgy, ahogy a Lélek szólásra indította őket.

Ez idő tájt vallásos férfiak tartózkodtak Jeruzsálemben, az ég alatt minden népből. Amikor ez a zúgás támadt, nagy tömeg verődött össze. Nagy volt a megdöbbenés, mert mindenki a saját nyelvén hallotta, amint beszéltek. Nagy meglepetésükben csodálkozva kérdezték: „Hát nem mind galileaiak, akik ott beszélnek? Hogyan hallja hát őket mindegyikünk a saját anyanyelvén? Mi pártusok, médek, elamiták és Mezopotámiának, Júdeának, Kappadóciának, Pontusznak, Ázsiának, Frigiának, Pamfiliának, Egyiptomnak és Libia Cirene körüli részének lakói, a Rómából való zarándokok, zsidók és prozeliták, krétaiai és arabok: halljuk, hogy a mi nyelvünkön hirdetik Isten nagy tetteit.” Csodálkoztak, és ezt kérdezték egymástól: „Mi lehet ez?” Mások gúnyosan megjegyezték: „Teleítették magukat édes borral.”

Péter a többi tizeneggyel előlépett, és zengő hangon beszédét intézett hozzájuk: „Zsidó férfiak és Jeruzsálem lakói mindnyájan! Vegyétek tudomásul és hallgassátok meg szavam! Nem részegek ezek, amint véltétek, hisz a napnak még csak a harmadik órájában vagyunk, hanem ez az, amiről Joel próféta szólt: A végső napokban - mondja Isten - kiárasztok lelkemből minden testre. Fiaitok és lányaitok prófétálni fognak, az ifjak látomásokat látnak, az öregek álmokat álmodnak. Még szolgálóimra és szolgálóimra is kiárasztom lelkemet ezekben a napokban, és prófétálni fognak. Csodákat teszek fenn az égből, és jeleket adok lenn a földön: vért, tüzet és gomolygó füstöt. A nap elsötétül, a hold vérbe borul, mielőtt eljön az Úrnak nagy és nyilvánvaló napja. Aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözül.

Izraelita férfiak! Halljátok meg szavam! A názareti Jézust az Isten

igazolta előttetek a hatalmas csodákkal és jelekkel, amelyeket - amint tudjátok - általa vitt végbe köztetek. Ezt az embert az Isten elhatározott terve szerint kiszolgáltattátok, és gonosz kezek által keresztre feszítve elveszejtették.

Az Isten azonban feloldotta a halál bilincseit és feltámasztotta. Lehetetlen is volt, hogy a halál fogva tartsa, hisz Dávid mondja róla: Szemem előtt az Úr mindenkor, ő áll jobbomon, hogy meg ne inogjak. Örül hát szívem és nyelvem énekel, sőt testem is reményben nyugszik el. Mert nem hagyod a lelkem az alvilágban, nem engeded, hogy rothadás érje Szentedet. Az élet útját mutatad meg nekem, és örömmel töltesz el színed előtt.

Testvérek, férfiak! Hadd mondjam el nektek Dávid pátriárkáról nyíltan, hogy meghalt és eltemették, sirja mind a mai napig itt van köztünk.

....
E szavak szíven találták őket. Megkérdezték Pétert és a többi apostolt: „Mit tegyünk hát, emberek, testvérek?”

„Térjete meg - felelte Péter -, és kereszteskedjék meg mindegyiktek Jézus Krisztus nevében bünei bocsánatáért. És megkapjátok a Szentlélek ajándékát. Mert az ígélet nektek és fiaitoknak szól, meg azoknak, akiket - bár távol vannak - meghívott a mi Urunk, Istenünk.”

Még más egyéb szavakkal is bizonyította ezt, és buzdította őket: „Meneküljete ki ebből a romlott nemzedékből!”

Akik megfogadták szavát, megkeresztelkedtek. Aznap mintegy háromezer lélek megtért. Állhatatosan kitartottak az apostolok tanításában és közösségében, a kenyerőrésben és az imádságban. Félelem fogott el mindenkit, mert az apostolok révén sok csoda és jel történt Jeruzsálemben. A hívek mind ugyanazon a helyen tartózkodtak, és közös volt mindenük. Birtokaikat és javaikat eladták, s az árát szétosztották azok közt, akik szükségét szenvedtek. Egy szívvel-lélekkel mindennap összegyűltek a templomban. A kenyeret házaknál törték meg, s örömmel és egyszerű szívvel vették magukhoz az ételt. Dicsőítették az Istent, és az egész nép szerette őket. Az Úr pedig naponként növelte az üdvözültek számát ugyanott.

ApCsel 2.1-47

Nagy magyar családok a történelmi Magyarországon

SZÉCHÉNYI család

Sárvári és felső-vidéki, gróf

Azon hazaszerte tisztelt nevű család, mely a XVII. század végétől ragyogó nevű főpapokat, államférfiakat és hazafiságban tündöklő férfiakat - ezek között a hallhatatlan érdemű és emlékü gróf Széchenyi Istvánt termette. A család eredetének szála a XVII. századon túl eddig nem kutatták föl. A család fényének és vagyoni gazdagságának megalapítója György esztergomi érsek volt, aki 1592.-ben Szécsényben (Nógrád m.) született, és 103 évet élt. 1630-ban szentelték pappá, 1632-ben már esztergomi kanonok, 1685-től esztergomi érsek. Egy bibornok a "bökezűség és adakozás csodájának" nevezte. Főbb alapítványai: a győri, budai, kőszegi, esztergomi, egri, pécsi jezuita kollégiumok; a sárvári Domonkos-r, a somogyi és esztergomi Ferenc-rendű, a budai kapucinus, az egri szervita, a somorjai paulinus, az illavai trinitárius, a kismartoni és lajtházi Agoston-rendű, végre a pozsonyi Orsolya-és Clarissa kolostorok; a budai papnevelő, a győri, budai, löcsei, és trencsényi nemes főnevelők. A török háborúkban megsebesült katonák javára 337 ezer forintot bocsátott Lipót királynak a rendelkezésére. A tűzvészben elpusztult nagyszombati papnevelő intézetet helyreállította. Végrendeletében Buda és Esztergom várak helyreállítására 180 ezer forintot hagyott. Nem kevesebb bökezűséggel emelte föl testvére Lőrincznek gyermekeiben nemzetségét is, melyről 1692. január 22-én kelt végrendelete hiteles tanúságot szolgáltat.

A család mindentagjainak még a felsorolását sem vállalhatjuk, de olvasva a történetüket, híven állíthatjuk, hogy évszázadokon át a közéletben jeles szerepet vállaltak. Széchenyi Ferenc gróf, 1754-ben született Fertőszéplakon, Bécsben halt meg 1820-ban. Volt Somogy vármegye főispánja, a Dráva és Duna folyók szabályozásának kir. biztos, főkamaramester, és országbíró helyettes, az aranygyapjas -rend lovagja. 1802-ben kelt alapító levelében 11.884 nyomtatványból, 15.000 kötet könyvből és 1152 kéziratból álló gyűjteményét a magyar nemzetnek ajándékozta, amelyet később kiegészített a cenki könyvtárának becses gyűjteményével (6000 rézmetszet, 9206 kötet könyv). A Metternich rendszere ellen hallgatással és visszavonulással tiltakozott, a politikai reakció látványa mindinkább leverte, és a nemzet jövője miatti kétségbeesve, reménytelenül szállt sírjába 1820. december 12-én.

Fia a legnagyobb magyar, Széchenyi István Bécsben született 1791. szeptember 21-én, és Döblingben halt meg 69 éves korában, 1860. április 8-án. 1809-ben két bátyjával együtt jelentkezett a nemesi felkelés egybehívásakor. 1813-ban a Napóleon elleni hadjáratban futártisztként szolgált. 1816-ban kezdte meg társadalmi és írói munkásságát. Ekkor már löversenyeket szervez, löversenydíjat alapít. Fejlődésére nagy hatással voltak olvasmányai, utazásai szerelméi. Ismerte a német, olasz, angol és francia költőket, az ókori irodalmat, történelmet és az újkori politikai és történelmi irodalmat. Sokat utazik külföldre. 1825-ben ajánlotta fel egy esztendei jövedelmét a Magyar Tudományos Akadémia alapjára. Ő volt az első, aki a főrendiházban magyarul szólalt meg, és többi társát is erre sarkalta. Az Akadémiával a nemzeti öntudatra való ébredést szolgálta, a löversenyekkel és a kaszinók alapításával a nemzeti egyesülést, a társadalmi élet és magyar közvélemény kifejlesztését igyekezett elérni. 1828-ban megírta a Hitelt, amelyben azt fejtegeti, hogy hátramaradásunk oka a hitel hiánya. 1830-40 között van népszerűségének és tevékenységének tetőpontján. Ekkor alapítja meg a kereskedelmünk fellendítésére a gőzhajózást, az első teendő a Duna szabályozása, a gőzhajózás elindult, sőt fel is virágzott évről-évre szaporodtak a hajók, Óbudán hajógyár létesült. Andrassy Györggyel Angliába utazott és szívós kitarással meg tudott állapodni a Clark fivérekkel a lánchíd építésére. Ír a magyar játékszínről, (1832-ben), a József téren emelendő színház ügyében. 1838-ban az Ő kezdeményezésére megalakul a Pesti Hengermalom Társaság, s 1841-ben a gőzmalom meg-

kezdő működését, amelynek keretében vasöntő műhely is keletkezik. Mint sopronmegyei táblabíró a selyemtenyésztés meghonosításán is fáradozott, mozgalmat indított a kisbirtok megővésére, de ez a kezdeményezése nem talált pártfogásra. Mindezen fáradságos munkák mellett sokat ír, a lötenyésztésről, löversenyéről, Pest színteréért, és részt vesz a politikai életben is, de nem csatlakozott semmiféle párthoz, mint független küzdött a jobbság terheinek csökkentéséért, és a szólás-szabadságért. Amikor a kormány a politikai foglyokat szabadon bocsátotta, (Kossuth Lajost és az országgyűlési ifjakat), ekkor van népszerűsége tetőfokán. Sok város polgárává sok megye táblabírójává választja, életnagyságú képeket festenek róla, Hont megye koronaörnek ajánlotta, és ekkor, 1840. június 18-án Pest vármegye gyűlésén Kossuth a legnagyobb magyar" névvel tisztelte meg. 1841 nagy forduló Sz. életében. Kossuth hangját izgatónak, veszedelmesnek itéli, féltette addigi munkáját, mert véleménye szerint Kossuth lapja, a Pesti Hírlap az emberek egymás ellen ingerli. Ekkor írja meg a Kelet népe c. művét (1842). Kossuth hívei támadják 1845-ben a Közlekedési Bizottság elnöke lesz, első dolga volt a Tisza szabályozásának kérdése, amit a kormány is támogatott. Vásárhelyi tervci alapján megkezdődnek a munkák. 1846-ban mozgalmat indít az Alagút ügyben, és megindítja a Balatonon is a gőzhajózást. A 1848-ban az első felelős minisztérium közlekedési minisztere lett (Kossuth volt a pénzügyminiszter). Mint miniszter letárgyalta a közlekedésügyről szóló törvényjavaslatot, a helyzet azonban zavarosodott, a nemzetiségek lázadása, Kossuth demagógiája, nagy aggodalommal töltötték el, úgy látta nincs meckvés, családját elküldte Pestről, a sok munka, álmatlanság kimerítette, erőt vett rajta a kétségbeesés rémlátomások gyötörték, önvád marcangolta. Szeptemberben miniszterétársai látván egészségi állapotát, felmentették a munka alól. Elindult Pestről, orvosa kíséretében, de Esztergomnál a Dunába ugrott, így került összekötözve a Döblingi magántérbolydába. Ott is keserű és kétségbeesett önvád gyötörte, mániájává vált, hogy ő vitte nemzetét a pusztulás felé. 1856-ban el kezdett ismét írni, megírta intelmeit Béla fiához, régi ismerőseivel levelezik, szatirikus művei csak külföldi nyomdában készülhetnek el. 1860. április 8-án átlőtt koponyával találják rá, karos székében ülve. Az egész ország gyászolta.

A Magyar Szent Korona Működik!

Kedves olvasó! A 21. század első napján, 2000. január elsején a Magyar Szent Koronát átköltöztették az Ország Házába. Sokan vagyunk, akik őszintén reméljük, hogy a Szent Korona az Ország Házában kedvezően befolyásolhatja a magyarság jövőjét. Hogy hogyan, és miképpen lehetséges ez, ehhez meg kell ismerkednünk a Szent Korona misztériumával. Szeretnénk méltóképpen elmondani, hogy miképpen lehetséges az, hogy a Magyar Szent Koronánk jogi személy, és legmagasabb rangú alanya a magyar államhatalomnak.

Ezen ismereteket **Dr. Pap Gábor művészettörténész** előadásának rövidített változatából, több részletben való közléssel szeretnénk közre adni. Kérjük, olvassák figyelemmel, mert olyan ismereteket szerezhetnek, amelyeket hosszú évtizedek óta eltitkoltak előlünk.

I. rész

1. Mitől szent a Magyar Szent Korona?

Aki először találkozik ezzel a témával, jogosan teszi fel ezt a kérdést. Hát nagyon sokáig én ezt a kérdést elodáztam, azzal, hogy majd a harmadik félórán tegyük fel, vagy az ötödikbe, vagy a hetedikbe.. De nagyon sok mindent el kell mondani a Magyar Szent Koronáról ahhoz, hogy az ember érezze, hogy egyáltalán megérezze ennek a kérdésnek a súlyát. Ma már úgy válaszolnék rá, hogy attól, szent a Szent Korona amitől egy szent kép szent. Aki nem tudja, mitől szent egy szentkép, annak én hiába magyarázom órák hosszat, hogy mitől szent a Magyar Szent Korona, mert annak még nincs meg a kellő affinitása ahhoz, hogy rá tudjon hangolódni valamire, ami a hétköznapi magasság szintet képvisel. Tehát egy szentkép nem attól szent, hogy mert a témája szent, hiába írom alá egy képnek, hogy: „Madonna a gyermek Jézussal”, az attól nem válik szentképpé, attól válik szentképpé, hogy egy ráhangolódás állapotában tényleg szól hozzám a Madonna, illetve a gyermek Jézus. Tehát ha le tud hajolni hozzám, meg tudja simogatni a fejemet, tud hozzám szólni szavak nélkül, úgy hogy az valóban megnyugtat és irányt mutat a jövőre, ha ezt nem tudja megtenni egy kép, akkor az nem szent kép! A szentkép az nem stílus, és nem megmunkálási fokozat, de nem is téma kérdése. Nagyon kevés szent kép született az elmúlt félezer évben a reneszánsz óta. A legtöbb, amit szentkép címen reprodukálnak kiadványokban, de nem ugyanez vonatkozik a koronákra.

A koronáknak mi általában azokat a típusait tartjuk számon, melyek egy középső fokozatot képviselnek egy három fokozatból álló lépcsőzetes rendszerben. Ebből a legalacsonyabb fok a **házi korona**, a középső fok az **ország korona**, s a legfelsőbb fok a **beavató korona**.

A magyar Szent Koronát rendszeresen úgy tárgyalják, mintha országgló korona lenne!

Pedig nem az! Nagyon jól tudják azok is, akik írnak róla, hogy nem országgló korona. Az országgló koronát bármikor viselheti a király, amikor országos ügyeket intéz, sőt vannak bizonyos típusú országos ügyek, amiket nem is lehet házi koronában intézni.

Óriási udvariatlanság pl. követet házi koronában fogadni. Nem is tudom, hogy előfordult-e már? Aztán király kollegát nem lehet házi koronában fogadni! Ezeket az országgló koronában kell fogadni, amelyik az országnak éppen az ilyen ügyei intézésére rendszeresítődött, s amiből elég sok van. Tehát lehet mindjárt a szomszédban kezdeni, ilyen az osztrák császári korona, de ilyen a német-római császári korona is és a modern királyságok, a civilizált országok újabb kori királyságainak koronái mind ilyen koronák.

A Magyar Szent Korona viszont nem ilyen korona, és ezt nagyon nehezen veszik tudomásul azok, akik foglalkoznak vele, akár laikusok, akár szakemberek! Erről a harmadik rétegről ti. egyáltalán nincs tudomásuk. Még csak nem is rosszindulat kérdésről van szó, ennek az analógiája nem a civilizált országok legújabb kori koronái között található meg. De még csak nem is a középkor egyetlen tárgyi mivoltában ránk maradt olyan koronáján, vagy abból vezethető le ez a beavató tulajdonságkör, amelyik hosszú évszázadokon keresztül bizonyítottan császári korona volt, ez a német-római császári korona. Nem lehet belőle semmi érdemleges következtetést levonni a magyar szent korona szentségét illetően, mert az soha sem volt szent korona, maga a birodalom az volt szent. A szent római birodalom, vagy a németek szent római birodalma is ez időnként egy-egy felelőtlen jelzős szerkezetben átvételhetett a német-római császári koronára. De tartósan soha nem volt szent, nem nevezték szentnek, ezt jó tudnunk!

A beavató koronáknak van egy fontos, nagyon sajátos tulajdonságuk Az tudniillik,

- s ezt analógiákkal tudjuk bizonyítani - hogy a hatásuk nem jelképes, illetve nem kizárólag jelképes!

Van jelképi hatásuk is, de nem ez a döntő! A hatásuk az közvetlen. A beavatás időszakában úgy hatnak a beavatandó személyre, hogy az valóban átalakul általuk. Még hozzá egy teljes átalakuláson megy át és ennek a módozatait is elég pontosan ismerjük már! A beavatás tényleges és a lefolyása pedig ennek a beavató szertartásnak a jellegéből következően az vagy teljesen lebontódik a személyiség, de egészen csecsemő állapotáig, tehát születés körüli állapotig, innen épül újra, de nem más épül fel ő helyette, nem arról van szó hogy egy Béla helyett Habakkuk lesz az illető, hanem ez a Bélaság bontódik le

alapjáig ez épül vissza de úgy, hogy a Bélaságon belül minden tulajdonság elérhető, és éppen általa elérhető maximumig fejlődik föl. Tehát egy ilyen típusú beavatásról van szó, az analógiákat pedig legközelebből az un. primitív népek köréből lehetett összegyűjteni. Mert ott a mai napig is működik ez a beavató típusú koronázás, ahol még egyáltalán működik ez a fajta szakrális királyság. Tehát mi itt a szibériai Sámánizmus köréből fogunk látni majd egyet. Aki foglalkozott már ezzel a témával, az összehasonlíthatja a néprajz koronázatlan királya: James Fréser – az „ARANYÁG” – c. részben magyarra is lefordított művében külön fejezetben is foglalkozik a szakrális királysággal és a koronázással. A koronával és koronázással is. És tőle tudjuk, nagyon konkrét példák sorozatából, leszűrt tanulságként, hogy itt nemcsak a közvetlen a koronázó személyt körülvevők közösség akarata egyesül, hanem a koronázási szertartás limitált (meghatározott) időszakában - ami nem lehet túl hosszú. – Tehát ennek az időszakában a közösség által mozgósítható összes jótékony Erő idesűrűsödik. Ennek a sűrűsödésnek eszközlője a Korona - az előmozdító pedig a Közösség tagjai. Ezért nagyon fontos, hogy a királyt tényleg akarják királyuknak azok, akik választják, és ezt egyöntetűen nagy fennszóval és háromszor megismételve kifejezésre is juttassák!

Van olyan példánk, le is írják, ahol már a második „akarjátok-e” kérdésre már nagyon halk és gyér válasz volt és a harmadikra pedig nagy csend volt. Ezt a királyt néhány nappal később meggyilkolták! Úgy hívták, hogy: Kiss Károly!

Tehát nem lehetett játszani ezzel az erővel! Ha nem tudott összpontosulni ez az erő, akkor kiderült, hogy ez a személy alkalmatlan! Nem tudott ez a személyiség átrendező-dés végbemenni.

Enadrót néprajza

Rovatvezető: Szonda István

Tisztelt Olvasó!

A népköltészet definiálásakor azokat a költeményeket nevezzük népköltészeti alkotásoknak, amelyek a nép ajkán születtek, szerzőjük ismeretlen és szájról-szájra hagyományozódnak. Valójában minden népköltészeti alkotásnak van szerzője, csak a szájról-szájra történő átadás folyamatában a szerző szerepe nem válik fontossá. Néprajzi forrásközlésünkben egy falusi rímfaragót Kovács „Kakas” Joahimot és néhány költeményét mutatunk be. Hunyán a templom mellett volt egy aprócska ház, melyben élt feleségével a mindenki által csak „Kakas bácsinak” ismert szegény zsellér Kovács Joahim. Sajnos a visszaemlékezők tudatában kevés maradt meg származásáról, de arra mindenki jól emlékszik, hogy ő volt, aki vásárokon, baráti összejöveteleken tárogatójával vagy hegedűjével jó hangulatot teremtett. Élces rímeiben megénekelte falujának nevezetes, illetve kevésbé nevezetes szereplőit. Több mint harminc nótája maradt fenn barátja Uhrin Vince lejegyzésében. A nótái mindig valamely ismert dallamra íródtak, és 1920 és 1940 közötti időszakra tehető megszületésük, amelyeket a nóták elején, illetve végén évszámmal jelzett a lejegyző.

Kakas bácsi nótái:

Népszámlálás 1926-ban

Hunya falu lakosa, mind össze van számlálva,
Hányan vannak mindnyájan, elmondom én sorjában.

Tímár Gergely, Kis Mihály, Hunya Lajos, Tímár Pál,
Gubucz Mihály, Szabó Pál, Gubucz István főmolnár.

Gubucz Imre két Véha, Dávid, Kovács meg Dinya,
Tanító és plébános, harangozó Szakállós.

Szmola Lajos, Ugrai, két Gubucz meg Turcsányi,
Lakatos, Paróczai, két Farkas, Vágó, Smíri.

Hegedűs, Köles, Hanyecz, Szurovecz meg Cserenyecz,
Tímár Ákos és Imre, Varga Mátyás meg Vince.

Vaszko Imre nagyszájú, Gyebnár a görbelábú,
Hát a ház nélkül való, Orlai, Kakas és Szabó.

Jó kifli, ha lekváros, a Zsidó-sor mind János,
Hunya István, Kontra János, s a nagyhangú Németh János.

Hunya Ince, Hornok János, Hunya András, Kovács János,
Göndör hajú Tímár János, bort kedvelő Hunya János.

Hát még Lapatinszki János, nélküle versünk hiányos,
A ragyogó Kovács János, azonkívül nincs több János.

Nem kell nekünk már több János, Elég nekünk Gyebnár János,
Még kettő van azon túl, Gubuczai s Csapó Úr.

Véget ért a népszámlálás Hunya falujába,
Kakas bácsi szedte össze ilyen versformába.
Ezerkilencszázhuszonhat esős esztendőben,
Vigadatok hunyiaiak a Csárdavölgyében.

Az autó elhaladt

(és Gyomán a Holler szálloda előtt danolták...)

Megjöttünk Hunyafaluból,
Kiugráltunk az autóból.
Pezsgőt ide pincér azt a rézangyalát,
Rögtön fizetjük a számlát.

(Ez utóbbit egy siket-néma lány hallotta s beszélte el.)

Jó borivók nótája (1938)

Dallam: Juhászlegény, szegény...

Csoda történt vasárnap délután,
Szövetkezetben vecsernye után,
Összeült egy borivó társaság,
Akkor régen nem látták már egymást:

Habzda Vendel, Vaszkó István bácsi,
Szujó György, Paróczai György bácsi,
Tímár Pál, Szurovecz Lukács bácsi,
Vaszko Pál meg Tímár Imre bácsi,

Kezdték a gyöngyösi bort kóstolni,
Kezdett is a fülük pirosodni,
Oly jól esett nekik a gyöngyösi,
Sándor alig győzte kihordani.

Habzda Vendel megkezdte a nótát,
Kakas bácsit rögtön odahívták,
Húzd rá Kakas azt a rézangyalát,
Ismersz minket, megadjuk az árát.

Habzda Vendel poharat üritett,
Amit rögtön kályhához röpitett,
A többiek, hogy ezet meglátták,
Habzda Vendelt ők is utánozták.

Röpültek az üvegek, poharak,
Az asztalon egy üveg se maradt,
Az üvegeket mind elpusztították,
Végre a bort fazekakból itták.

Kakas bácsi akkor megjárta,
A bort ő is fazekakból itta,
Kormos lett szeme, orra és szája,
Odahaza nem ismertek rája

Felesége mikor megismerte,
Azt kérdezi, hát ez mi a fene,
Mi lett veled egyen meg a manó,
Vénségedre lettél kéménykotró.

A traktor

Dallam: Juhászlegény, szegény juhászlegény...

Egy öreg ló felsőhajt magába,
Mért nem fognak minket most a hámba,
Itt a szántás, vetésnek ideje,
Mégse fognak minket az ekébe.

Ott egy ember felült az ekére,
Se ostor, se gyeplő nincs kezébe,
Egy kereket forgat erre, arra,
Utána meg hasad a barázda.

Ló barátim már régen hallottam,
Még akkor két éves csikó voltam,
Hogy valami traktort készítenek,
Ezután azzal szántják a földet.

Itt a traktor szánt már minden felé,
A ló értéke halad lefelé,
Soh se lesz már nekünk becsületünk,
Akar mennyi kukoricát eszünk.

Mert a gazdák már úgy gondolkoznak,
Had pihenjenek ezek a lovak,
Etessétek, hizlaljátok jól meg,
Majd a virsli úgy fizet érte meg.

Ló barátim mi lesz akkor velünk,
Ha ilyen sok kukoricát eszünk,
Disznó módra hizlanak bennünket,
Azután eladnak a virslinek.

Gyoma néprajza

Rovatvezető: Cs. Szabó István

Törvénykezés, „népi közigazgatás” Gyomán a XVIII.,-XIX. Században 1717-1848

Gyoma feudáliskori levéltári anyagában szerencsénkre meglehetősen nagy példányszámú végrendelet maradt fent. Értéküket külön is emeli az a jó néhány végrendelet, melyeket a „hagyakozó” fogalmazott és sajátkezűleg vetette papírra mondanivalóját. Zömében azonban olyan végrendeletek ezek melyeket az esküdtek előtt / mint tanúk előtt / a városházán a jegyző öntött formába s a „hagyakozó” kézjegyével látott el.

A végrendelet az örökgyógyó halála esetére szóló, egyoldalú, de érvényes-ségi kellékhez kötött nyilatkozata, amellyel a törvényes öröklési jog vagy a helyi szokásjog szabályai ellenére vagyona megosztható hozzátartozói vagy idegen személyek között. Egyéb elnevezései: testamentum,

testamentom-levél, utolsó rendelés, végakarát. A feudalizmus korszakában a nemeseket, de a jobbágyokat és a zselléreket is megillette a végrendelet alkotási jog azokról a vagyontárgyakról, amelyek tulajdonukat képezhették /pénz, ingóság, föld, annak termése, stb./ , vagy amelyekről rendelkezési képességgel birtak /ezt korlátozhatta a vagyoni ősi volta/ ősiség/, az özvegyi jog, a negyed, a hajadontartás, stb. eddigi tudományos felmérések eredménye szerint a jobbágyok, és zsellérek körében az elhalt személyek 2-8%-a készített végrendeletet. A végrendeletet tevők mintegy 60%-a férfi volt. A helyi hatóság rendszerint gondot fordított a végrendeletek összegyűjtésére, nyilvántartására, megőrzésére. A végrendeletek érvényességükre különözöltek voltak, és

ezeket jogszabályok / pl. 1715.27 tc./, valamint helyi szokások rendezték. Pl. a végrendeletkötőn kívül öt együtt jelenlévő személy tanúsítsa a végrendelet létrejöttét. A végrendeletet aláírásokkal, pecséttel kellett ellátni, valamint kelléke volt a kihirdetés, az érdekeltekkel való közlés, s olyan vagyronról rendelkezés melyet nem terhel semmi, pl. özvegyi jog, földesúri jog, ősiség, továbbá ne rejtőzzék benne semmi fondorlat. A végrendeletkötőnek ép elmeállapottal kellett rendelkezni, s közvetlen környezete nem befolyásolhatta elhatározásában. A végrendelet megírásában a középkori oklevelek szerkezetét követték, tehát lényeges részei voltak a bevezetés, a tárgyalás, a záradékolás. A 18. században még sok helyen előfordult, hogy a szóbeli végrendeletet is elfogadták és végrehajtották, mert rettegve tartották a „záradékban” elmondott átok beteljesülésétől/ :ti., ha nem a mondottak alapján történik a végrendelet teljesítése/. A végrendeletek számos / főleg a 18. századból való/ darabja irodalmilag, nyelvészetileg is valóságos remekmű.

„En Öreg Marjai István az 1843-dik esztendőben Február 29-dik napján megemlékszem arról, hogy mint Öreg embernek nékem is nem sokára fejet kell hajtanom a halálnak, azért midőn volnék hatvan három esztendő lévén egészséges testtel ép elmével, hogy holtom után az cselédjeim /=gyermekeim/ közt versengés ne támadna Utolsó Rendelésemet eképpen nyilatkozom ki;

Először az míg Feleségem él addig az ideig minden valamim vagyonom van abból Néki se egyik se másik Fijú ne parancsoljon, holta után eképpen osztózzanak; Már István Fijam ki van a Házból, Földből elégítve, mivel az Házért Házat attam, az Két Fertály / =kb. 16 kishold/

Földnek harmadrészéért vettem néki egy darab szőlőt 370 Ft.-tokon, így tehát István Fijam az Házból, két fertály Földből ki van elégítve, az Lásas Józsegből is amint lehetett az mi volt az Lovakbúl egyet az Juhból kapott tizenhét öreget, hat Bárányt, Sertést kettőt, még az szSzöllőből hagyok Istvánnak két Száz Váltóforintokat mivel az maga Kertjét is azon Józsegből vettük az mejet én attam, azonban adósságot is hagyok Száz Ötven Váltó Forintokat, azonban a Kertből az Három Lejánykáimnak Julisnak 30 Váltó Forintokat, Sárának 30 Váltó Forintokat, Zsuzsának 30 Váltó Forintokat, de ebbe az Lejányok Fizesésébe István nem lesz részes hanem eszt az száz ötven Váltó Forintokat András Fijam és Sándor Fijam tartozanak Fizetni mivel az Szöllő az mi halálunk után az egész Szöllő Andrára és Sándorra Kettő hasítva az istváné felől huszon hat sor az Sándoré Legyen az Gerágya / = giz-gazból, hulladékból emelt kerítés/ Felől, az Andrásé Julis Lejányomat pedig míg az Házból se egyik Feju sem másik Fijú Ki nem mozdíthassa mivel Ő özvegy Lítire sokat Fáradozott mikor azt az Ház tsinálódott, Istvánnak is marad halálunk után az Juhból meg kapjon még Juhát 4 Tokjót, 2 Loat // . Egyet Kérem Erdemes Birák Urajimékat az kiket az dolog Illett En Öreg Marjai István En ezen rendelést nem Erőltetésből vagy valaki Izgatásából ha nem mint meg Élemedett Atya (teltem), mivel az En vagyonomba Igen Kevés Ősi Vagyon Tulajdon, az magam Szerzeménye Ugyan Épen, Ezért Ezen Rendelésemet megmásolhatatlanná teszem.

En Öreg Marjai István Tulajdon Kezeimmel irtam.”

Cs. Szabó István

Jólytatás az előző oldalról

Bőrünket viszik majd a bőrgyárba,
Had legyen a parasztnak csizmája,
A húsból virslik készítenek,
Amit Pesten az urak megesznek.

Csontunkat a cukorgyárba viszik,
Abból a finom cukrot készítik,
A Hangyákba szerte-széjjel hordják,
És a kisasszonyok szopogatják.

Farkunk meg a kefégyárba kerül,
Abból meszelő és kefe készül,
A gyomrunkból hurkát készítenek,
Amit majd a proletárok esznek.

Ló barátim az-az egy vígasztal,
Útszéli ároknál szebb az asztal,
Mert a virsli az asztalra kerül,
A cukor meg a teába merül.

De ezelőtt, ha egy ló megdöglött,
Azzal tovább senki sem törődött,
A tetemét lökték az árokba,
Juhászoknyáknak lett martaléka.

Gazdám mi lesz, ha elkopik csizmád,
Traktor bőrből nem csinálnak csizmát,
Mi lesz veled, üssön meg a guta,
Mezítláb jársz, mint a többi kutya.

A virsliből te úgy sem ehetsz,
Mert olyan helyre te nem mehetsz,
Mert ahol a virsliket fogyasztják,
Parasztot onnan könnyen kidobják.

A cukor meg nem parasztnak való,
Néked az avas szalonna is jó,
Hisz te úgy sem szereted a cukrot,
Edd meg te a tehén hulladékot.

Szobádat sem tudod kimeszelni,
Mert meszelőt sehol nem fogsz kapni,
Hisz a traktornak csak addig lesz farka,
Még a sofőr oda fönn ül rajta.

Nem mondom a hurkából ehetsz,
De azért te nagyon megfizetsz,
Ha nem fizetsz, nem eszel ló hurkát,
Edd meg hát a hibás disznó orrát.

Hozzad fordulok most kedves gazdám,
Örökségül fogadd a tarisznyám,
A traktoron használd a szemedre,
A barázdát jobban látod vele.

Már engemet tovább nem kínozol,
Mert ezután csak traktorral szántol,
Szamarat vegyél majd a vásárba,
Mert számárnak számár a barátja.

Uhrin Vince jegyezte le 1940-ben

Forrás: Endrődi Tájház Dokumentum Tára

Szépírási dolgozat,
Uhrin Vince III. polg. Oszt.
Kakas bácsi nőiái

Rólunk írtak - Olvasóink leveleiből

„Gratulálók és elismeréssel olvasom az újságot és kitérőket, és meggyőződésük előtt levelezem a kalapom. Önök egy jó ügyet szolgálnak és tenni

akarnak Endrőd érdekében. Legyen továbbra is ilyen ernyedetlen hitük és mindig álljanak a jó oldalon. Az én gyökereim nem túl mélyen vannak, de úgy érzem az újságot olvasva, hogy azt tiszta forrás vízzel öntözik és sokszor feltöltödvé is vágyom a szülőhelyemre. Talán az Önök hite erősített meg abban, hogy régi iskolánk részére a Szent Imre érmet létre hozzuk. Úgy tudom, hogy a diákok körében igen népszerű. Ezt bővíteni fogom, illetve fogjuk. Az újság olvasmányos és sok jó érdekes témát ír le, de néha egyes témában túl terjedelmes. (Pl. Temető szabályzat).

Jó volna esetleg az elszármazott személyekről többet olvasni, esetleg részükre rovatot nyitni. A kultúra is néha több méltatást érdemelne, és rendezvények megemlézése, pl. találkozók. Alapvetően az újság felépítése és stílusa jó, és ezt folytatni lehet és kell is. Gratulálok és további jó egészséget kívánok a szerkesztőség minden tagjának.”

HUNYA ZOLTÁN
Szolnok

„A megjelölt dolgokkal meg vagyok elégedve, (csupán az elmúlt századok megyei krónikája és az ízes ízek rovat nem jelölte meg. SZERK.) de ha újabb dolgokat találnak, szívesen olvasom.”

OLÁH LÁSZLÓNÉ
Gyomaendrőd

„Legjobban azt a témát szeretem, amelyek Endrőd múltjáról, történelméről szólnak, mivel csak ebből az újságból tudom ismereteimet bővíteni. Szívesen olvasnék régi építészetről, régi házak történetéről, régi mesterségekről stb.

Természetesen az endrődiek mai gondjait, sikereit is figyelemmel kísérem és örülök, ha eredményekről számolnak be.”

HUNYA CECÍLIA
Szolnok

„Évek óta járatom s az idén is megkaptam lapjukt, annak ellenére, hogy betegségem miatt az idén nem tudtam még jelképes összeggel sem beszállni a postai és nyomtatási költségekbe sem. Ezért hálával tartozom Önöknek, hogy továbbra is küldik a hazai híreket. Még az idén szeretném ezt a következő módon törleszteni: 1 gimnázium s 2 általános iskola részére a saját ősszemester történeti és ásvány gyűjteményéből egy sorozat kollekciót felajánlok, s le szállítok, s átadok a helyszínen egy-egy előadás keretén belül az illetékes intézménynek előre megbeszélte (telefonon v. levélben) időben. Ez ügyben kérem, hogy írják meg nekem a közép és általános iskolák neveit s címeit (esetleg ja-

vaslatukat), hogy választhassak közülük. A

„Városunk”

c. lapból egyébként több alkalommal is icéztem kiállításaimon, ill. kiállítás megnyitók, s más rendezvényeken. (Egyről filmem is van.)

A „NEM”-leges s az „IGEN NEM” válaszok ne zavarják önöket, hisz mint idős elszármazott nem érint minden téma.”

BORSOS JÁNOS
Jászapati

„Érdeemesnek tartanám egy „Írja meg nekünk” című lakossági véleményekről szóló rovat indítását.”

Dezső Zoltán
Gyomaendrőd

„Mivel előrehaladt korom miatt (a jövő hónapban lépek be a „kéthetes” korba, azaz 77. életéve) ma már gyakorlatilag semmi más kapcsolatom nincs a szülőföldemmel, mint a Városunk című lap. Jelenlegi szerkesztésével meg vagyok elégedve, állandó rovatainak többségét szívesen olvasom. Sajnos, a fiatalokról fiataloknak c. rovatról véleményt mondani nem tartom magam illetékesnek, amint ezt jelzem is a 9. sorszám alatt.

Szívélyes üdvözetem küldöm a Szerkesztőség munkatársainak.”

Budapest
NEM járul hozzá nevének közléséhez

Szeretem a hazafias és ünnepi verseket és a vallásosakat.”

Kisújszállás
NEM járul hozzá nevének közléséhez

„Talán a Nagy magyar Családok” helyett még élő endrődi-gyomai származású (fiatal, középiszokolások, idősebbek sikereiről, balsorsáról színes életről) lehetne önéletrajz, vagy interjú formájában egy új sorozatban tudósítani.”

Dr. UGRIN BÉLA
Budapest

„Nagyon köszönöm a lap munkatársainak fáradozásait. További munkájukhoz erőt, egészséget kívánok.”

AZ ALÁÍRÁS NEM OLVASHATÓ EL

„Tisztelt szerkesztőség, a lapot nagyon várjuk és örömmel olvassuk.”

CZMARKONÉ JUHASZ MARGIT
Budapest

„Csak gratulálni tudok az újság szerkesztési színvonalához!”

PUSKÁS LÁSZLÓ
Budapest

„A lap szerkesztése elismerésre méltó, színvonalas tevékenységet tükröz. A szülőföldről távollévők számára azonban nem terjeszt kellő információt a város közösségének életéről. Nemzeti gondolat hírnökének a teljesség igényével kellene szólni mindazon eseményekről ami a városban történik. Egy Városunk címet viselő orgánium információi nem korlátozódhatnak kizárólag azon témákra, amelyek egy azon nézetet vallók körét érintik a közszolgálatosság fogalmának kellene a szerkesztőségnek érvényt szerezni.”

Dr. FARKAS OTTÓ
Budapest

DIÁKSPORT

N.A.P. – DIÁKOLIMPIA
Tavaszi Többpróba Bajnokság
Körzeti Döntő

Gyomaendrődön 4 iskola részvételével rendezték meg ezt a versenyt, ahol iskolánk a Rózsasági Kálmán Általános Iskola teljes csapattal, 48 fővel vett részt.

Nyolc csapatunk 6 arany, és 2 ezüstérmét szerzett. Egyéni eredményünk: 5 arany, 3 ezüst és 4 bronzérem.

I. kcs. fiú: I. hely 821 pont. Csapattagok: Palercsik Dávid, Szilágyi József, Demeter József, Balázs Gergő, Bukovszki Péter, Szabó Zoltán.

I. kcs. lány: II. hely 691 pont. Csapattagok: Pintér Nikolett, Piukovics Dóra, Horváth Krisztina, Havai Alexandra, Tokai Kinga, Benkó Alexandra.

II. kcs. fiú: II. hely 1510 pont. Csapattagok: Farkasinszki Gergő (II), Dávid Imre (III), Iványi Dániel, Szerető Zoltán, Füleki Tamás, Liziczai Csaba.

II. kcs. lány: I. hely 1625 pont. Csapattagok: Balog Hajnalka (I), Kurucz Éva (III), Szakálos Edina, Balázs Timea, Barna Nikolett, Vári Katalin.

III. kcs. fiú: I. hely 2503 pont. Csapattagok: Csorba Máté, (I), Havelka Róbert (III), Bukva Tamás, Kurucz Zsolt, Mészáros Dávid.

III. kcs. lány: I. hely 2798 pont. Csapattagok: Farkasinszki Zita (I), Farkasinszki Mariann (II), Keresztes Kitti, Tokai Gréta, Geszbi Bettina, Cserenyecz Dóra.

IV. kcs. fiú: I. hely 3648 pont. Csapattagok: Kiss Imre (I), Fekécs Zoltán (II), Dógi Richárd (III), Filipovits Lajos, Tari Gábor, Dógi Jenő.

IV. kcs. lány: I. hely 2625 pont. Csapattagok: Szakálos Judit (I), Szabó Zita, Lakatos Melinda, Mészáros Renáta, Oláh Szandra, Takács Ágnes.

Győztes csapataink bejutottak a megyei döntőbe, amelyre Gyulán kerül sor.

STRANG KUPA
ORSZÁGOS MINŐSÍTŐ ATLÉTIKA VERSENY

Magyarország legeredményesebb atlétika szakosztályainak részvételével rendezték meg Békéscsabán ezt a rangos versenyt, április 29-én.

A Rózsasági Kálmán Általános Iskola 35 érmet szerzett. Hét arany, 19 ezüst, és 9 bronz érmet. A legeredményesebb szakosztályok között végzett iskolánk.

Aranyérmeseink: Balázs Timea, 600 m, -2:05,4p, Dávid Imre, távolugrás – 400 cm, Kurucz Zsolt, kislabdahajtás – 52 m, Dógi Richárd, 100m-13 mp, Fekécs Zoltán 1500 m-5:08,2 p

Kovács Tibor, 600 m -1:40,9 p, Lakatos Melinda, 200 m-30,7 mp.

Ezüstérmeseink: N.A.P. váltó: I-IV. kcs. 8 fő: Pintér Nikolett, Palercsik Dávid, Balog Hajnalka, Kurucz Zsolt, Farkasinszki Zita, Havelda Róbert, Szabó Zita, Kiss Imre (I. kcs 100 m, II. kcs. 200 m, III. kcs. 300 m, IV. kcs. 400m)

Balázs Timea 60 m, Barna Nikolett 600 m, Balog Hajnalka 60 m, Balog Hajnalka távolugrás, Farkasinszki Mariann távolugrás, Farkasinszki Zita 600 m, Bukva Tamás kislabda, Cserenyecz Dóra 200 m, Csorba Máté 200 m, Dógi Jenő 1500 m, Dógi Jenő 600 m, Dógi Richárd 200 m, Szabó Zita 200 m, Timár Emese súlylökés, Szakálos Judit 600 m, Kiss Imre 200 m, Kiss Imre 600 m.

Bronzérmeseink: Balázs Timea kislabda, Barna Nikolett távolugrás, Szakálos Edina távolugrás, Szakálos Edina 600 m, Farkasinszki Mariann 60 m, Bukva Tamás 600 m, Takács Ágnes távolugrás, Dógi Richárd 600 m, Szakálos Judit 1500 m.

Vaszkán Gábor testnevelő, edző

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érte munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

DOMOKOS GÉZA író 75 éves köszöntése

Domokos Géza író, szerkesztő, politikus Brassóban született 1928. május 18-án. Kolozsváron a Bolyai Egyetem Bölcsészkarán folytatta tanulmányait, újságíró, riporter, majd főszerkesztő a bukaresti lapoknál. 1969-és 1984 között a RKP Központi Bizottságának póttagja. 1989 decemberében a Romániai Magyar Demokrata Szövetség egyik alapítója, 92-ig a szövetség első elnöke, parlamenti képviselő.

Részlet Horváth Andor születésnapjára írt köszöntőjéből: „... Győzni kellett, soha nem társak kárára, soha nem en-magunk hasznára és dicsőségére, soha nem hívságos célokért és nem elvakultan, de egyenesen, értelem-vezérelten, mindvégig győzni kellett”

A magyar politikai közélet mérőkövének számít a Fidesz májusi, XVII. kongresszusa, a Budapesti Gesztenyés kertben.

„**Eljött a szövetség kötés ideje**, hogy mire kötünk szövetséget? Az Alapító levél 9 pontban foglalja össze. Ami röviden úgy is összefoglalható, hogy a társadalom, amelyben élünk az általunk fontosnak tartott értékek szerint szerveződjön és működjön. Ezek az értékek irányítsák a törvényeket, amelyeket alkotunk, választásainkat és döntéseinket, amelyeket meghozunk. Sőt az a célunk, hogy nap mint nap érezzük, ezek az értékek s azok nyomán született döntések a saját személyes életünkben is jelen vannak.” hangzott el Orbán Viktor megválasztott szövetségi elnök beszédében.

Az elmúlt évben, a Fidesz és partnerszervezetei, valamint polgári körök által Közép-Európa legnagyobb politikai mozgalma jött létre, amely ma már új, egyben hatékonyabb szervezeti kereteket is megfogalmazó **szövetséget** igényel.

A Fidesz több kíván lenni mint párt, vagyis elsősorban **nem érdekek, hanem értékek közösségének megteremtésére helyezi a hangsúlyt. .. Demokratikus alapelvek, a helyi döntési lehetőségek bővítése, a tagok nagyobb részvételi lehetősége és értékképviselőinek megteremtése volt a módosítás célja.** A néppárti hagyományok mintájára a társadalom minden rétegének, csoportjának lehetővé teszi, hogy élethelyzetük, érdeklődésük szerint is csatlakozzanak a Szövetséghez. A Fidesz befogadó szervezetté vált.

Részletek az Alapító levél gondolataiból:

„Az új évezred második évében a rendszerváltoztatás óta először, a nemzeti érzelmű polgárok a választások után is bátran kiálltak értékeik, meggyőződésük és az országépítő munka folytatása mellett. .... Értékvilágukat, cselekedni kész helyzetállásukat tízezernyi polgári kör megalapításával fejezték ki.

... Szem előtt tartva az igazságosság, a szabadság, és a szeretet örök parancsát, kinyilvánítjuk akaratunkat, hogy szövetségre lépünk egymással. ... Szövetségünket a keresztény erkölcs, a szabadság, a rend és a természet törvényeinek tiszteletére építjük. Szövetségünk olyan közösség, amely a nemzet valamennyi polgára előtt nyitott, tartozék társadalmunk bármely csoportjához vagy közösségéhez.

... Szövetségünk célja, hogy a kereszténydemokrácia, a szociális piacgazdaság hagyományait követve, az európai néppártok nagy családjához csatlakozva megteremtjük a magyar polgárok boldogulásának feltételeit, s erősítsük a nemzet egységét tartozását...

... Valljuk, hogy létezik erkölcsi rend, amely az emberi akarat felett áll. Valljuk, hogy az igazság megismerhető, és a közéleti cselekvés kiindulópontjává tehető. Valljuk, hogy az ember mindenképp előtt lélek, érzés, gondolat. Valljuk, hogy noha mindannyian gyarló és hi-

Kántor Lajos író, a Korunk folyóirat főszerkesztője nyílt levélben fordult Markó Béla szövetségi elnökhöz, és Tökés László református püspökhöz.

„... Ti viszont – eredeti hivatásokot mellé felvéve a politikát – az erdélyi magyarság nevében beszéltek, ez pedig 2003-ban a román, a magyar és az európai politikálást is jelenti. Az elvekhez való ragaszkodás és a kompromisszumkészség következtéséppen nem választható el egymástól. Persze nagy veszély – jó volna ezt állandóan szem előtt tartanotok – a hiúságok vására, és a hatalomhoz való ragaszkodás; nem kevésbé problematikus az egyéni és a közösségi érdekek egyeztetése... A jövő fogja eldönteni, hogy erdélyi magyarságunk jogérvényesítését illetően az utóbbi 13 évben mikor születtek jó és mikor rossz döntések. ... A további ellenségeskedést, a romániai magyarság politikai képviseletének gyengítését mindenesetre ideje volna abbahagyni. Felelősségünk, felelősségetek történelmi!

Válaszokból részlet a nyílt levélre:

Markó Béla: „Egy tisztességes szándékú levél, ... Tagadhatatlanul az aggodalom, és segítő szándék készítette őt.... A sorok hozzám is szólnak, de valójában a Tökés László-jelenséget elemzi. ... Az elmúlt években sem értettünk egyet sok mindenben, mégis egy szervezeten belül tudtunk létezni.

...ha Tökés László és társai ellátnának attól, a szándékuktól, hogy az RMDSZ –szel szemben másik szervezetet hozzanak létre, és ezáltal tönkre tegyék a magyar közösségünk politikai egységét, akkor továbbra is dolgozhatnánk a Szövetségen belül, hangot adhatnánk a véleményünknek...

Tökés László: ... „Megítélésem szerint Markó Béla és Tökés László szerepének megítélésében semmiféle szimmetrizmusnak nincs helye. Im-már jó ideje ugyanis nem a magyar a magyarral, hanem személyünkben az elnyomott magyar kisebbség képviselője áll szemben az elnyomó hatalom oldalára besorolt és annak kegyeit élvező politikussal... a felek közötti tárgyalásnak így is helye volna. A hatalom viszont sohasem tárgyalni, hanem sokkal inkább diktálni szeret... Véleményem szerint májusi nyílt leveled ezért marad pusztába kiáltó szó.

ALAPÍTÓ LEVÉL

bákat vétő lények vagyunk, megvan a képességünk a javulásra, és az erkölcsi tökéletesedésre. ... mulhatatlanul szükségünk van a lelki, szellemi megújulásra. Valljuk, hogy az ember felelősséggel tartozik önmaga, családjá, és nemzete boldogulásáért.

... Hiszünk, hogy a jólét nemcsak kenyeret, munkát, iskolát, fogyasztási javakat, hanem családot, gyermekeket, barátokat, nemzeti büszkeséget, szeretetet, összetartozást, ünnepeket is jelent. Hiszünk, hogy a köz és államéletnek a legnagyobb emberi célok elérését: a szeretet, a béke, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesedését kell szolgálnia. Hiszünk, hogy a politika a kötelességérzet, a megfontoltság, és az alkotó cselekvés egysége.

... A politikai bölcselet és a természetes észjárásunk arra tanított meg, hogy tisztelni kell az ember méltóságát. Az emberi méltóság mindenkit megillet, bármi legyen neme, származása, kora, nemzeti hovatartozása, vallása, egészségi állapota. Tisztelete nélkül elvesz a szabadság, védtelenné válnak közösségeink, a család, a nemzet. Az ember közösségben él és szeretetre vágyó lény, ezért minden gyermeket megillet az érzelmi, erkölcsi és anyagi biztonság, amelyet a család képes nyújtani. ... A munka az önfenntartáson túl önbecsülést is ad az embernek. A munka megbecsülése az egész nemzet lelki egészségének feltétele. ... Büszkén vállalhatjuk az emberi méltóságot tiszteletben tartó történelmi hagyományainkat, Szent Istvántól a magyar sorskérdéseket elhivatottság és bölcsesség alapján megválaszoló XX. századi államférfiakig. ... A nemzet számunkra a közös múltból eredő megtartó erő és a jövőre vonatkozó közös terv is.

... Mi arra kötünk szövetséget, ... hogy a szabadságra, és felelősségre épüljön a magyar polgárok jövője. ... hogy megtartsuk ami igazán fontos a nemzet számára: az emberi méltóságot, történelmünket, kultúránkat, nyelvünket, családjaink jövőjét, fiataljaink tehetségét, az időskor tiszteletét, a határon túlra vetett magyarokat, anyaföldünket, a magyar termőföldet, és hazánk maradék közvagyonát... a nők megbecsülésével, az egyházak segítségével megerősítsük a nemzet gyengülő és ritkuló szövetét. ... hogy a falusi élet és a családi gazdaságok saját rangot és távlatot kapjanak, a vidéki Magyarország erősödjék...a nemzeti öntudatot tovább bátorítsuk, erősítsük a polgári értékeket, és véghez vigyük a nemzet határokon átívelő újraegyesítését... olyan helyet foglaljunk el a most formálódó új világrendben, mely biztosítja a Kárpát-medencei magyarok számára a biztonságot, és a szabadságot.

... Bizunk abban, hogy szövetségünk segíti a magyarok közötti bizalom, barátság, és együttérzés erősödését. Rendületlenül hiszünk a szeretet és az összefogás erejében.

2003. Budapest Gesztenyés kert

Igazságosabb és testvériesebb Magyarországot!

Igazságosabb és testvériesebb Magyarországot!

A Kereszténydemokrata Néppárt ügyvezető elnöksége által elfogadott IRÁNYELVEK 21 pontja ad választ arra, hogy hol a helye a kereszténydemokráciának az ezredfordulón.

II. rész

5. A POLITIKA FELADATA

A jelen helyzettel elégedetlen, útkereső emberek számára meg kell mutatni, hogy nem mindegy: milyen emberképe van, és milyen értékre támaszkodik egy-egy párt. Az ember legmélyebb vágyainak teljesülését az olyan politika segíti elő, amelyben központi helyet foglal el az embernek, mint Isten képmásának tisztelete, a polgárok személyes szabadsága, - kiemelten a lelkiismereti szabadság és a tulajdonhoz, valamint a természet javaihoz való jog - az egymásért érzett felelősség, a család védeltsége, a társadalmi igazság és a közjó érvényesítése, a nemzeti hagyományok és kultúra ápolása. Ez az a kereszténydemokrata elvi alap, ami megkerülhetetlen. Széleskörű elfogadását az is jelzi, hogy bizonyos elemeket - megtévesztő módon - a mai baloldal beépítette jelszavai közé, bár a valóságban nem közjót, hanem csak csoportérdeket szolgálnak. Nekünk a jelszavak szintjéről a dolgok mélyébe kell hatolnunk, és részletesen kifejtenuk, hogy ezek a nemes elvek mit jelentenek a mindennapi életben.

6. ÚJ UTAKON A GAZDASÁG

Alapvető változások szükségesek a gazdaság működésében. A csak piaci szempontok által vezérelt termelés mellett világszerte megjelent egy nem elsődlegesen profitra törekvő, közhasznú tevékenység. A közösségi gazdaság új formái jelentek meg. Az államnak támogatnia kell a „harmadik szektort”, amely a közvetlen közszolgálat és a mindenan haszonra törekvés intézményei között áll. Az adóztatásban nemcsak a megtermelt új érték mennyiségét, hanem a keletkezett haszon hova fordítását is figyelembe kell venni. A kapitalista fejlődés sikereit a gazdaság szabadságának köszönheti. Szabad piacgazdaság nélkül Magyarország sem képes a felemelkedésre. E szabadságnak azonban a közérdek világos korlátokat szab. A nyereség nem növelhető a környezet egészségkárosító rombolása árán. Az államnak őrködni kell a verseny tisztaságán. Meg kell akadályoznia a polgárok kiszolgáltatottságát a monopólium helyzetben lévő vállalatoknak, ide értve az ügyvezetett természetes

monopóliumokat is, mint gáz-, víz-, csatorna- vagy áramszolgáltatás. Különösen fontos a rászoruló (kisfogyasztók, nagycsaládosok) védelme, ezért számukra az ügyvezetett szociális tarifák bevezetését szorgalmazzuk, különösen az áram és a gázfogyasztás esetén.

7. ALULRÓL ÉPÍTKEZŐ, ÖNKORMÁNYZÓ TÁRSADALOM

Az államnak csak azokkal a területekkel kell foglalkoznia, amelyek a helyi közösségek szintjén nem kezelhetők. A társadalom szerkezetét az egyén - család - helyi közösség - állam hierarchikus rétegezettség alkotja. A magasabb szinten tisztelni kell a többiek örendelkezését, és segíteni kell azokban a dolgokban, amelyet lentebb megoldani nem lehet. Ez a kereszténydemokrata elv (az un. szubsidiaritás) a biztosítéka az Európai Unió és a tagállamok közötti feladatmegosztás harmóniájának is.

8. ESÉLYEGYENLŐSÉGET!

A társadalom kettészakítottságával szemben a munka és a tanulás esélyét kínáljuk. Ez az a két eszköz, amely a segélyeknél hatékonyabban és tartósabban segíti a nehéz helyzetben lévők felzárkózását és csökkenti kiszolgáltatottságukat. Foglalkozáspolitikánk hangsúlyosa az állások megtartására, illetve új munkahelyek teremtésére irányul. Oktatáspolitikánk is esélyegyenlőségre törekszik: Ösztöndíj rendszer és iskoláztatási támogatás biztosítja, hogy a lehető legmagasabb képzettség elnyerése csak a tehetségtől és ne a család anyagi helyzetétől függjön.

9. CSALÁD ÉS EGÉSZSÉG

Addig egyetlen magyar politikai erő sem lehet elégedett, amíg nem szűnik meg a népesség fogyása, és amíg pusztít a korai halálozás. A gyermeket nevelő családoknak tehát hathatós segítségre van szükségük, hogy a gyermek vállalása ne követeljen tőlük állandó lemondást. A gyermeknevelés járjon előnnyel mind a lakástámogatásban, mind a nyugdíjrendszerben. A gyermekek által fizetett nyugdíjárulékának egy része épüljön be szüleik nyugdíjába. Végrehajtjuk az Orbán kormány alatt kidolgozott népegészségügyi programot, amely nélkül egészségünk nem őrizhető meg, és nem csökkenthető a korai halálozás.

Folytatás a következő számban.
Közre adta: Császárné Gyuricza Éva
Magyar Kereszténydemokrata Szövetség
Békés Megyei elnöke

Olvasóink közül sokan tudják, hogy az endrődi festők májusi kiállítása, már elmaradhatatlan. Ugyanúgy hozzátartozik a hagyományhoz, hogy az alkotókat és műveiket Varjú József igazgatóhelyettes köszönti, a képeket és alkotókat röviden be is mutatja a megjelent érdeklődőknek. Beszédéből részleteket közlünk

... „Egy évvel ezelőtt kilenc alkotó hozta el műveit, ma számuk 10-re emelkedett, akik mintegy 40 alkotással jelentek meg. ... Elmondtam tavaly is, hogy az alkotók többsége műkedvelő, autodidakta módon jutott el a jelenhez, folyamatosan képzik magukat, keresik a jobb technikát, az újat, a még szebbet, nem tudnak megenni e szép és nagyon hasznos hobbijuk nélkül. Ady írta valamelyik versében, hogy a művészek - költők, írók, képzőművészek, stb. - legyenek profik vagy amatőrök, azért alkotnak, hogy azokat megjelenítsék, a közönség elé vigyék. Ezzel valószínű mindenki így van, kimondva - kimondatlanul, egyébként öncélúvá válna az egész. Mindenki vágyik a sikerre, az elismerésre, még akkor is, ha ez bizonyos szorongással párosul, ez az érzés nagyon is emberi, s a jövőt illetően moti-

III. Májusi Tárlat képei

vál, további ambíciókat eredményez, újabb munkákra ösztönöz. A kiállítás kezdeményezője változatlanul Szakáll Sándor barátom, összefogja a kollektívát, felkeres, megszervez, ő a „fővállalkozó” A következőkben szólok az alkotókról, s néhány gondolatot mondom a képekről. Kezdjük talán az „új” kiállítóval.

Ráviné Farkas Éva: Általános iskoláit szülőföldjén Dévaványán végzi, következik a középfok: Sarkad, postaforgalmi, majd településünk gyomai részén munkát vállalt. A festéssel egy születésnapra kapott ajándékkönyv kapcsán barátokozik meg, akvarell, akrill, elkülczettje, egy megkezdett képet egy este szereti befejezni. Kedvenc témái: fák, tájak ábrázolása, egyéni eljárásokra törekszik. Több kiállítása volt már. 2001-ben a Pallasz Galériában 40 db festménnyel mutatkozott be. Nem kis teljesítmény! Dévaványán, Kabán, megyeszékhelyen. Az itt

látható képei: „Szék” a „Fal” (vakablakban csempes muskátli) „Őszi park”, „Endrődi templom” („elnyerte Pataj Pál művészt úr tetszését is.) Képein a béke, a nyugalom, az otthon szeretet, a múlt jelenik meg, mindezek tükrében ott van a jelen. ... Az őszi tájon sejtelmes fények tükröződnek, hűen ábrázolja a levelek között beszűrődő napfényt.

Eichler Éva: A múlt évben Kabán rendezett kiállításon-ahol a tornyok ábrázolása dominált-, 4 olajfestményével vett részt, a siker garantált, hiszen ezekből 3 zsűrizett lett. Az őszi tárlaton I szinten zsűrizett képpel szerepelt. A most kiállított öt képéből kettő zsűrizett. A „Nagybörzsönyi kápolna” és a „Csatornapart”, mindkettő olajfestmény. A „Kispatak” tempera. Szép tervei vannak, néhány vallási témájú képet szándékozik alkotni, mellyel az Idősek Otthonát akarja megajándékozni. Az öt szép alkotásából a „Kispatak”-ra kívánom felhívni a figyelmet: jól megkomponált festmény. A víz átlósan megy keresztül a kép tengelyén. A zöld és a kék színek aránya harmonikus, a képre ráült a nyugalom, a csönd.

Bornemissza Endre:
KEREK NAP

Kerek nap,
Kerek éj, reggel, este
Összeér.
Vigyáz rájuk
Két kakas,
Tolluk fényes,
Mint a nap.
Egyik hajnal
Kukorít,
Másik alkonyt hunyorít.
Napkorong,
Holdkaréj,
Kerek
Két aranyat ér.

Kiss Dénes:
IDŐKÉK DAL
Kék a kőkény,
kék a káka,
kék a hegyek
kő-szakála,

köd-haja is
csupa kék!
Kék a tavak,
folyók tükre,
ránk boruló
egék üstje,
kék-kék, kék-kék
a vidék.

Kék a sarlók
suhanása,
kék a gépek
dalolása,
tokmányban kék
kaszakó.
kék a hegyek
keze-lába,
kék előtte,
kék utána,
kék vagy, drága
szünidő.

Weöres Sándor:
HAZATÉRÜNK ESTÉRE

Hazatérünk estére, estére,
iparkodjunk végtére,
hazaérünk, nem a világ végére,
csak a falu szélére.

Hazajutunk hajnalra, hajnalra,
De sötét a fa lombja,
Eltévedtünk rengetegbe, vadonba,
Hív a falu harangja.

Kanizsa József:
SEJ, HAJ, BÚZASZÁR

Sej, haj, búzaszár,
búzaszár,
milyen leányt
ringattál,
ringattál?

Aranyszeme,
mint a Nap,
haja, mint
a sugarak.

Sej, haj, búzaszár,
búzaszár,
engem is ott
ringassál,
ringassál!

(folytatás az előző oldalról)

Farkas Gabriella: Az őszi tárlaton egy szép tájképpel képviseltette magát. Hűséges a pasztellhez, a krétához. Témájában viszont váltás történt, egy évvel ezelőtt az állatok ábrázolása kapott hangsúlyt, azóta a tájkép, arcok, fejek ábrázolása, sőt, hogy közeledjen a szakmájához, hajak, frizurák, hajviseletek festésétől sem idegenkedik. Az itt látható arcképei nem ismert személyek, úgymond összerakja az arcvonásokat, gondolom minden, egy-egy jellegzetességet, rokonszenv alapján. A másik kettő jellemzője az ablakból való kitekintés, kilátás, a naplementére, egy tanyai hangulatra. Azt csak gondolom, hogy az ablaknak valamilyen szerepet szán, a zártság, és a szabadság mezsgyéje, esetleg az ablak az akadályozója egyes természeti jelenségek megtapasztalásának, vagy talán az ablak jelenthet egyfajta védettséget is.

Fekés Imréné: „Itt egy vonás, ott egy húzás készen van egy alkotás”. Ez az idézet már nem teljesen fedi le Erzsike hobbyját. Az őszi tárlaton részt vett egy festményével. Jelenleg megmaradt az akvarell technikánál, két képe: a „Téli udvar” és a „Naplemente” a bizonyosság rá, próbálkozik a pasztell festéssel is. És hogy miért kezdtem az idézettel a bemutatását, hogy nemcsak vonás és húzás az alkotói háttér, példa rá a „magkolázs” Ez a neve a különböző magokból készített és itt bemutatott kompozícióknak. A „Téli udvar” c. képen a vakító fehér, és a visszafogott színek a hideg érzetét keltik. Mindkét alkotásban jelen van az ellentétek világa: a vakító fehér és a barna, a naptúze a víz hidege, mintegy örök ellentét-ként, melyet a megfestett föld old fel. Ha jól megfigyeljük a Naplementét látszólag élettelen világ, viszont apró részleteiben az élő természet is érzékelhető.

Hornok Imre: Elhozta az őszi tárlaton zsüri-zett képét is, mely Holt-ág részletet ábrázol. A balatonboglári művészklubban öt festményét kiállították. Egyik képén megjelenik a Balaton szép vize, a nyár, a színek pompájában. Elszakíthatatlan a tanyavilágtól, a tanyahangulatától. A

követlenség, a szabadság, a tisztaság. Akit egyszer megérintett a tanyai szabadság, az nem tud szabadulni tőle, -vallja. Nagyon szép színekkel dolgozik, képein tetten érhető, hogy az olajfestészet technikai sajátosságainak ura, otthonosan és főleg eredményesen mozog e területen. A tanya, mely elbújik a fák között, ablakán nem lehet belátni, mégis központi helyet foglal el, szinte érződik, hogy ez egy külön, egy sajátos világ.

Józsikné Gyuricza Margit: Hallatja a nevét, az Apolló mozi kulturális programjának aktív résztvevője, rendezvények, kiállítások szereplője. Az élénk színek harmóniája jó eső érzést kelt az emberben, egyfajta emlékképet alakít ki a szemlélőben. „Tutenkamen halotti maszkja” című alkotásában az arany és a kék két nemes, nagyon gazdag színnel érzékelteti, a képen a fáraó nagyságát, méltóságát.

A Kovásznai lányok, Klárka és Nóra: mindkettőjük életében változások következtek be, főleg Klárka esetében. Életének alakulása azt kérte, hogy munkahelyet változtasson, jelenleg a fővárosban dolgozik, tervező-grafikus munkakörben. Látható itt a kiállításban egy grafikai munkája, a kiadvány címe: Galéria (Magyar Műkereskedelem Évkönyve. Nyomdában van a következő: Építészeti és a Belső Építészeti c. Évkönyv).

Nórka pedig készül az érettségire, egyetemi felvételek előtt áll, alkalmassági vizsgák után. Van bőven tennivalója, de ennek ellenére a kiállítás résztvevője. Klárka két fénykép sorozatánál: (Zebra és a Szemüveg) a lényeg, hogy a dolgok apró részleteiből áll össze egy gondolat, egy egységes kép. Az „Aktatáska” olajfestmény, egy sarokba dobott egyszerű tárgy, mely mögött lényeges tartalom húzódik meg.

Kovácsnői Nórika három alkotásának jellemzői: a finom vonalak, a megcsillanó fények, reflexekkel bontják ki a formát, az alakokat. A könnyedség, a ködszerű lebegés érzékelhető, észlelhető az alkotásain.

Szakáll Sándor: Az őszi tárlaton szerepelt az „Udvar” című grafikával, havas, téli tájat

ábrázol. A Bethlen művészklub jó hatással van grafikájára, sokat tanul, fejlődik ott. Megmaradt az eredeti grafikánál, stílusa nem változott. Négy kiállított grafikája közül egy színes, mely a gyomai főteret ábrázolja a Nepomuki szoborral együtt, a másik három „Horgásztég”, „Körös-part”, „Vajdahunyad vára” fekete. Mind a négy pontos, aprólékosan kidolgozott, jól sikerült képek. Alkotásain egyfajta hangulat érzékelhető, melyet nagyon nehéz szavakkal kifejezni, talán a szomorúság, talán az egyedüllét, de nem biztos! Viszont a grafika eszközeivel ezt nagyon szépen érzékelteti.

Tóth Klárka: Az őszi tárlaton a „Mindent a szemnek” c. absztrakt atképpel vett részt, melyet képzlet után festett meg. Most 3 olaj és egy akvarell képet hozott. „Az erotika” című festmény egy készülő sorozat első képe, ahol arc, félg test látható, a szem a központban van. Tulajdonképpen egy teljes emberi test ábrázolása a kép. „A szavanna” reprodukció, olaj tájkép, a táj, a forróság a színek világa. „Az ugráló delfinek” a szabadság szimbóluma, a szabadság, mely az ember egyik vágya. „Az idő” c. festményre hívom fel a figyelmet, ahol jelen van az idő ellentmondása: a fiatal és az idős kor, ugyanakkor az idős nő szépen ábrázolja, kifejezve ezzel is az élet tiszteletét. Tisztelt Alkotók, kedves Vendégek!

Elismeréssel gratulálok mindegyik kiállítónak, további eredményes munkát, sikert, örömet és mindezekhez jó egészséget kívánok. A kiállítást megnyitom! Kérem vendégeinket, tekintsek meg a képeket, kérdezzenek az alkotóktól, a kiállításnak legyenek reklámzóik, hiszen az itt látható művek szépek, esztétikusak, önmagukért beszélnek. Június 15-ig tekinthető meg.

A kiállítás megnyitóját még színesebbé tette színvonalas énekkel és gitár muzsikával Adám Gyöngyi és Takács Máttyás.

Varjú József

Fiatalokról fiataloknak

V. NEMZETKÖZI SAJT-ÉS TÚRÓFESZTIVÁL
- KOMMENTÁR NÉLKÜL

Kollégiumi délután
a Bethlen Gábor Szakképző iskolában

Az V. Nemzetközi Sajt-és Túrófesztiválról szeretnék tudósítani rendhagyó formában. Kiállításokat, járókelőket, szervezőket kérdeztem meg a sikeres, két napos rendezvényről. Ezért az az alcím, hogy kommentár nélkül.

- Kovács Károly tanár, a Fesztivál szervezője

A munkák már a tavalyi fesztivál befejezése után elkezdődtek a szervezési munkákkal. Visszahívni a régi kiállításokat, megszervezni a propagandát, a sajtó képviselőit, s bővíteni a résztvevők létszámát. Részt vesznek a kiállításon a tejfeldolgozó szakmunkásaink is. A fesztivál a település idegenforgalmát is növeli.

- Újfalusi Mihály Csongrádi sajtófeldolgozó

Bió termékeket állítunk elő, kb. 25 féle sajtot és tejterméket.

- Hartmann Árpád tanuló, Bethlen iskola

A Német Grüzgrotti sajt sátrát képviselem. A vendégek sajnos nem értek meg, ezért mi képviseljük az iskolát. Eddig a kiállítás mindig részt vett a kiállításon.

- Kalmár Árpád Győr-Ménfőcsanak megyei termelő

A csermajori Tejipari Középiskolából érkezünk. Az otthoni tanúzem termékeit állítjuk ki. Megtalálható a standunkon a gyegébbiktól az erősebb fajtáig a teasajt, a mosoni csemege, a lajta, a pálpusztai sajt.

- Szende Gábor vállalkozó, villányi bortermelő

Kizárólag minőségi borokat hoztunk a kiállításra. Vörös borokat, ezen belül is a szárazakat.

- Budász Gyula vállalkozó

Juh, kecske sajtokat, juh gomolyát, juh túrót állítottunk ki. Beretyóújfaluból érkezünk.

A végén engedjék meg hogy röviden értékeljük a Fesztivált. Színvonalas, sok embert megmozgató, változatos műsorokkal kedveskedő rendezvényt tudhatunk magunk mögött. A kicsitől a nagyig mindenki megtalálhatta a neki legmegfelelőbb szórakozást és kikapcsolódást. A „fentiek” gondoskodtak a jó időről, a szervezők pedig a kitűnő hangulatról. Köszönet érte mindnyájuknak, és jövőre újra találkozunk.

A rendezvényről tudósított:

Rafael Tibor és Kiss Lajos, a Kollégiumi Rádió „C” munkatársai
Fotó: Werb Józsefné

Ebben a tanévben május 7-én, szerdán rendeztük meg a már hagyományos játékos kollégiumi délutánunkat. Hogy mitől hagyományos? Mint azt Vargáné Varczába Éva kollégiumvezetőtől megtudtuk, a Kollégiumi Szakmai és Érdekvédelmi Szövetség 1999-ben hirdette meg a Millenniumi Napot. Az országban egy adott napon és időben az összes kollégiumban különböző formában megrendezett rendezvényeket tartottak. Így vettük ki részünket a millenniumi ünnepekből a diákok, ezzel egyben a kollégiumokra is ráirányítva a figyelmet. Mi a javasolt formák közül a vetélkedőket választottuk. Olyan jól sikerült a délután, hogy az akkori kollégisták megszávták az évenkénti megismétlését.

Az idén is négy helyszínen mérték össze tudásukat, ügyességüket a diákok. Tanulócsoportonként 4-5 fős csapatokat állítottunk ki a következő feladatokra.

A szellemi vetélkedőn öt kérdéscsoportra kellett válaszolni, ezek érdekessége volt, hogy az 1550 éve meghalt Attila hun király tevékenységéről kellett írni.

Az ételkészítési versenyen idén a csapatok előre elkészített torta-alapokat kaptak, ezekből varázsoltak saját fantáziájuk és az odakészített krémek, kiegészítők segítségével csodálatosan finom és szép tortákat.

A tornateremben zajló rajzverseny témája most igen aktuális: hogyan képzeljük el jövőnket az Európai Unióban belül.

Végül a sportpályán mérték össze ügyességüket a csapatok futásban, labdavezetésben, kosárra dobásban, ugrókötelezésben.

A versenyek lezajlása után következett az eredményhirdetés. Az idén is értékes ajándékokat kaptak a nyertesek, szinte minden résztvevő örülhetett valamilyen nyereségnek. Persze legnagyobb sikere a tortáknak volt, melyeket zsűrizés után díjként kiosztottak a versenyzők között.

A késő délutánig elhúzódó program a végzős kollégistáknak ünnepélyes búcsúztató vacsorával folytatódott. Évek óta az is hagyomány kollégiumunkban, hogy a ballagó kollégisták, kollégiumi nevelőik, osztályfőnökeik, az iskola és a kollégium vezetője közös vacsora mellett értékelik az együtt töltött éveket. Emlékeztetőül minden búcsúzó kollégista diszes, névre szóló Emléklapot kapott, a kiemelkedő teljesítményt nyújtók pedig még értékes könyvajándékot is átvehettek.

Az estet végül disco zárta.

Az azóta eltelt napokban megkérdeztem néhány kollégista társamat, mi a véleményük a rendezvényről? Többségük szívesen vett részt a játékokban, ötletcséknak találták a díjakat, ajándékokat. A tortakészítés telitalálat volt, páran viszont a többi programot nem találták elég színesnek, bár más, jobb ötlettel nem tudtak előállni. Mivel jövőre is meg szeretnénk rendezni a Kollégiumi délutánt, van egy egész évünk közösen új ötleteket kitalálni.

Általánosan elmondható, hogy jó hangulatban, tanár és diák együtt, oldott légkörben tölthette el ezt a délutánt és estét.

Takács Zoltán 10. D. osztályos tanuló,
A kollégiumi Rádió „C” főszerkesztője

Trodalmi oldal

WEÖRES SÁNDOR (1913-1989)

1913. jún. 22-én - 90 éve - született Weöres Sándor, a modern magyar líra nagyhatású egyénisége. Kossuth-díjas költő, műfordító, dramairó.

Csodagyerekként tűnt fel, már 14 éves korában írt versei nagy visszhangot váltottak ki.

Élső verseskötete a Hideg van (1934).

Hitt a költészet megváltoztató, átforgató erejében. Költészetének célját így fogalmazta meg:

„Átvilágítani és felrázni óhajtalak, hogy átrendezhesd magadat zárt, véges, egzisztenciális énekből, nyitott, kozmikus végtelen énné”.

Művészetének jellemzője a meg-hökkenés, játékosság, élet és halál

határait fellazító, összemósó balladai hangvétel, de szívesen nyúlt vissza a népi rigmusokhoz, s ötvözte a naivat a modernnel.

Most - a gyomai származású, Angliában élő - Határ Győző búcsúztatójával idézzük fel Weöres Sándor alakját, mely a Farkasréti temetőben, 1989. február 9-én hangzott el.

Weöres Sándor gyászkoszorú-szalagjára

Négy éven át úgy élt -halálközelben túlságosan sokáig ingerkedett az elmúlással: már-már „hozzászoktunk” tréfáihoz

Weöres Sándor négy leghosszabb esztendeje! Elgondolhatni, mi önfeláldozást követelhetett az édes párjától, élete társától, aki költészetének is osztályosa volt. Abban reménykedtünk - Sándor bennünket ahogyan becsap, majd csak becsapja a halált is

Most is úgy történt, ahogy szeretteink távozásakor történni szokott, akiket féltünk s jó ideje szemmel tartunk, mint „megjegyzettet”, mivel Thanatosz már elcsente fűrtjét - zálogot vett rajta a halál

Napirendre térünk fenyegetettsége fölött - aztán amikor egyszer csak bekövetkezik, letaglóz valamennyiünket, mintegy „váratlanul ér” és úgy-de-úgy letaglóz, hogy legszívesebben elbujdosnánk gyászunkkal valamely erdőregetegbe, hogy ne legyen tanúja letérésünknek, parányi testének hatalmas árnyéka immár végigvetül

a magyar glóbuszon; fél évszázad! talán egy évszázad is beletelik, amíg a nyelv géniusza megint megszüli kedve-töltő szerelmes gyermekét: egy évszázad is, amíg a magyar líra és szellemiség demiurgosának ilyen testetöltésével találkozunk...

- nos, ha valaki ravatalánál a szuperlatívuszok inflációjától nem kell tartanunk, akkor ez a ravatal, a Weöres Sándoré. Mert ha csak azt mondom, hogy a sok évszázados magyar líra horizontfüggönyén tüneményként tetőzött - több volt annál, sokkalta több

nemcsak azzal volt több, hogy nem érte be meztelen tehetségével: az ő Orbis Pictusát minduntalan megújuló nedvekkel-izekkel-zamatokkal táplálta átfogó műveltségének táptalaja, mert megérezte tapintókaival olvasott a vallástörténetből, miszteriozófiából és last but not least, filozófiából ismert mindent, amit ismerni lehet és érdekes - hogy az elkápráztatott költőtárs a pálya szélén többszörösen lekörözve érezhette magát

hanem több volt annál mással is. S mivel! Hadd mondjam el.

A szerénység monomániása volt - a szerénység monomániása - s noha arcára kiült a „gyermek esztendők koravén magánya”, lírájának sugalmazó démonát süvölvény-nevetéssel, ugrifüles fintorok mögé rejtette, mindnyájunkkal elcsevegett-parolázott és oly tökéletesen játszotta közember-szerepét, hogy fölnyeről mintegy megfeledkezett.

Csevegni igen - vitába keveredni, szóharcba elegyedni vele nemigen lehetett: a szó-pengék, szó-kardok egymás mellett hersentek el és nem találkoztak. Az ő lőrügás szerinti logikája másképp és egyből messzebbre szökött: megadatott neki a költőnk metalogikája. Nemegyszer jóval később, késve ütött belénk a szava - villám-igazával.

nem mindig a szó eszközével élt: hallgatása is beszédes volt, súlya volt annak is. A politika viharzónájában élt, rákényszerült, de nem úgy volt küldetéstudata, mint akiknél a líra üzenete ebben kimerült; hanem úgy, ahogyan Puskin értelmezte: „a költészet üzenete - a költészet”

költői örökhagyásának tengerzését, ezerarcúságát, szövegeinek mikroszerkezetét boncolják mások, ahogy eddig tették és még fogják sokáig. Az én feladatomban még ennél is nehezebb. Mert hogyan búcsúztathatunk a barátok nevében valakitől, akinek tizenöt millió barátja volt! És hogyan, a korosztály nevében, akinek az óvodástól az aggastyánig mind az ő korosztálya immár, az itt kezdődő időtlenségben magáénak vallja minden nemzedék!

úgy, amint Ars Poeticájában ígérte - elfogta „a lélek árján fénylő forró ígékét”

szelleme együtt lebeg a nyelv testetlen Kolosszeumával nekünk már Sándorfalva az a Csöngé, ahol az édes anyanyelv placentájáról legurult és első, mozarti zsengeivel közénk betoppant; azóta egünkön énekel, érettünk vívó, művében élő „sárnyas rőt oroszán”, ki bennünket soha el nem hagyni fogadta nyilván láthatjátok, jó magyar népe, ha felnéztek: ő nyelvünk terjengtetett szárnyú kerubja - atommaglyánk eleven ereje

Szerkesztette: Polányi Éva

(1)Thanatosz (gör.)- a halál megszemélyesítője

(2)Demiurgosz(gör, fil) - világtéremtő szellem

(3)Orbis pictus (festett világ) Comenius által szerkesztett, képes iskolakönyv

(4>Last but not least = utoljára, de nem utolsósorban

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETERE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

NEUBORT KANDALLÓK!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kerti sütők építését határidőre, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!

Boltunk ajánlata:

- ⇒ Csempék
- ⇒ padlólapok
- ⇒ csaptelpek
- ⇒ külső, belső burkoló kövek
- ⇒ természetes kövek

Várom kedves vevőimet:

Neubort László kandallóépítő, Gyomaendrőd,
Fő út 52.

Telefon, fax: 06 66 283-492

Mobil sz.: 06 30 349-1655.

Ízes ízek

június

Zöldségleves csirkegombóccal

20-20 dkg sárgarépat, zöldbabot, póréhagymát, 40 dkg burgonyát és négy szál újhagymát felszeletelünk (fél cm-es szeletekre, a répat vékonyabbra). 1,5 liter tyúkhúslevesben (lehetőleg fajtánként) ropogósra főzzük, a póréhagymát és az újhagymát csak megforraljuk. Ekkor a zöldségeket kivesszük és lehűtjük.

40 dkg csirkemellet bőröstől konyhai robotgéppel pépesítünk, lehűtjük és nagyon hidegen krémesre keverjük egy tojás fehérjéjével és 1 dl tejjel. Hozzáadunk 5 dkg füstölt sonkát, sóval, borssal és szerecsendióval ízesítjük, majd újból hűtjük. A lobogó húslevesbe kiskanállal gombócokat szaggatunk a húsos masszából és 10 percig főzzük. Végül visszatesszük bele a zöldségeket, az apróra vágott zöldségmaszarat és petrezselymet és felforrósítjuk.

Seidl Ambrus

Sarokház Csemege

Ct.: Tímár Vince

Partner
Üzletlanc tagja

Kedves vásárlóink! Termékeinkkel mindig az Önök szolgálatában állunk!

- házi jellegű húskészítmények, endrői ízesítésű termékek (húsdarálás, húsfüstölés, kolbásztöltés), folyamatos tökehüslátás
- kívánságra torta rendeléssel, cukrászsüteményekkel segítünk családi rendezvények létrehozásában

ajánlásaink

Féltartós habtejszín 0,3 l	139,-/db	Fst hálós sonka vf.	799,-/kg
Reál tejszín 20% 175 g	59,-/db	Fst főtt tarja vf.	949,-/kg
Tehéntúró 250 g	159,-/db	Reál étolaj 1 l	249,-/db
Tea vaj 100 g	99,-/db	Reál tejszínhabspray 250 ml	215,-/db

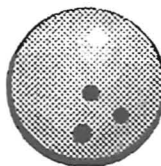
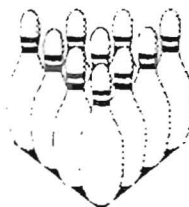
Blaha u.27. Tel.:386-691. Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 6-tól 18-ig, szombaton 6-tól 12 óráig, vasárnap 7-től 11 óráig.

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1. a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit. Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszbédél összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt áron lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: (66) 282-048, (20) 9520-243

Mezőgazdasági, Műszaki és Szolgáltató Betéti Társaság, Hunya, (Rákóczi u. 55-57.) mezőgazdasági üzemek, kistermelők részére komplett mezőgazdasági szolgáltatást vállal.

Biztosítja a termeléshez szükséges műtrágyát, vető-

magot és vegyszert.

Vállalja a megtermelt növény tisztítását, szárítását, tárolását, értékesítését.

Érdeklődni lehet: 66/389-689 Tel/Fax, továbbá 66/532-610 sz és 66/532-611. sz. telefonokon.

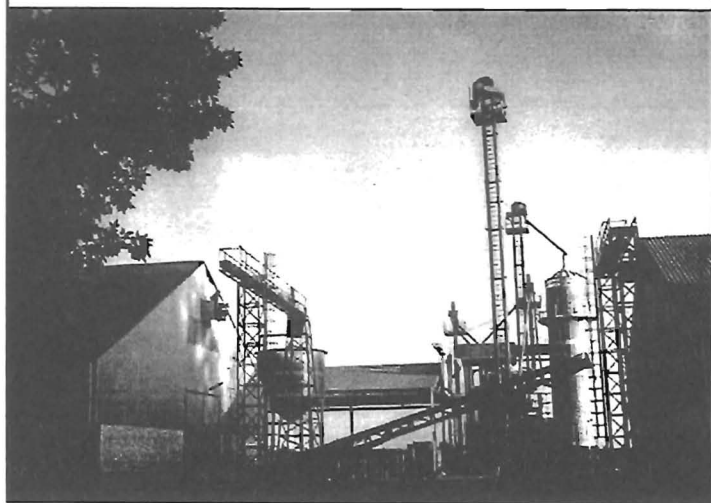
E-mail: <boti.bt@bekesnet.hu>, <boti.bt@mailbox.hu>

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- Építőipari gépek, segédesszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg,
akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

GYURICZA GYULA volt endrődi lakos, május 27-én rövid szenvedés után befejezte az Isten által rendelt földi pályát. Kiskőrösön élt, októberben lett volna 66 éves. Gyászolják: felesége, lányai, vejei, 4 unokája, testvérei, és azok családja, rokonai, barátai, ismerősei. Nyugodjon békében!

Özv. **HORNOK ELEKNÉ HEGEDÜS MATILD**, aki Kamuton lakott, volt hunyai lakos, május 5-én 75 éves korában megtért Égi Urához. Gyászolják: leánya, veje, unokája, rokonai.

IVÁNYI ISTVÁNNÉ IVÁNYI (BUCZKÓ) MÁRIA május 24-én hosszú szenvedés után visszaadta lelkét Teremtő Urának. 77 éves volt. Földi maradványai az endrődi temetőben nyugsznak. Gyászolják: férje, gyermekei unokái, dédunokái, rokonai, a kerepesi és gyomaendrődi ismerősök, Városunk szerkesztősége és minden olvasója, az MKDSZ gyomaendrődi tagsgága. Nyugodjon békében.

KÖLES ISTVÁNNÉ TÍMÁR ILONA, volt endrődi, Sugár úti lakos, május 5-én rövid szenvedés után, 77 éves korában megtért Teremtő Urához. Székesfehérváron temették el. Gyászolják: gyermekei, unokái, testvére és családja, rokonai, barátai.

PAULIK MIKLÓSNE PAPP HERMINA május 23-án hosszú szenvedés után életének 67-ik évében lelkét Teremtő Urának ajánlva elköltözött szeretteitől, az élők sorából. Gyászolják: leánya és családja, rokonai, és akik ismerték és szerették.

SZMOLA MARGIT volt endrődi lakos, 63 éves korában hosszú szenvedés után május 9-én visszaadta lelkét Teremtő Urának. Temetése május 13-án volt az endrődi temetőben. Gyászolják: édesanyja, testvérei és azok családja, rokonai, ismerősei.

Özv. **TÍMÁR IMRÉNÉ VASZKÓ MÁRIA**, aki Hunyán az Alkotmány u. 8. sz. alatt élt, 88 éves korában megtért Égi Urához. Gyászolják: rokonai.

Özv. **VARGA ANDRÁSNE KURILLA MARGIT**, aki a Vásártéri lakótelepen élt, május 6-án, 67 éves korában súlyos betegség után befejezte földi pályáját. Gyászolják: a családja.

Dr. VARGA LÁSZLÓ, országgyűlési képviselő, a Kereszténydemokrata Néppárt elnöke, 93 éves korában véletlen baleset miatt befejezte áldásos földi pályáját, és megtért teremtő Urához. Az Országgyűlés és a kereszténydemokraták saját halottjaként, nagy részvét mellett május 30-án helyezték örök nyugalomra, a Fiumei úti temetőben.

Gyászolják: akik ismerték és tisztelték itthon és szerte a nagyvilágban.

Nyugodjon békében, az örök világosság fényeskedjék neki!

Köszönet nyilvánítás

Köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik Hegedüs Lajosné Giricz Veronika temetésén megjelentek, vagy bármilyen módon részvételüket nyilvánították. Külön köszönetet mondunk a Rózsakert Gondozási Központ minden vezetőjének és dolgozójának az odaadó, gondos ápolásért.

Gyászoló család

Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

Az endrődi templomban, a katolikus szertartás szerint eltemetett halottakról 40 évre visszamenőleg, név szerint megemlékezünk halálózási évfordulójuk napján. Szép és üdvös lenne, ha a gyászoló család, egy éven belül havonta, egy éven túl évente szentmisét ajánlana fel elhunyt szeretteikért.

SPORT

Nem sok dicsekednivalónk van a labdarúgásban, mert nem kényeztettek el bennünket játékosaink az eredményekkel. ..

Folytatódik a nagyon gyenge sorozat, melyet csak nagyon ritkán szakít meg egy-egy siker. Hol vannak a Kovács Lajos időszak eredményei??

Április 26: Rákóczi falva – Gyomaendrőd VSE 0:1

A tartalékosan felálló csapatunk nagy teljesítményt nyújtott. Szórosan zárt a védelem. Ilyés remek egyéni teljesítménnyel győzelmet szerzett. Legszébb napjaira emlékeztette a szurkolókat.

Gyoma FC – Békésszentandrás 1:3

Április 30: Gyomaendrőd VSE – Kondoros 1:1

Csikós 11-esből lött góljával szereztünk vezetést. Óriás küzdelemben egyenlített a vendég csapat, kiket több egykori endrődi „Barátság” játékos erősít.

Megy I.o: Mezöhegyes – Gyoma FC 4:2

2. Gyoma FC 11 6 5 42:20 39

Május 4: Gyomaendrőd VSE – Szajol 0:4

A lelkesen és jól játszó vendégek még ilyen arányban is megérdemelten nyertek, a szárnyaszegetten kínuló csapatunk ellen. Szégyenletesen gyengék voltunk. Se tudás, se lelkesedés!

Gyoma FC – Orosháza: 1:0

Május 11: Karcag – Gyomaendrőd VSE 3:0

Végig nagy hazai fölény volt. Osán még a 11-est is elhibázta.

Megye: I. o. Gádosor – Gyoma FC: 3:3

Igazságos pontosztás.

Május 18: Gyomaendrőd VSE – Jászberény 0:3

200 néző, és igen keményen játszó vendégek biztosan győzték le az enrváltan fo-

cizgató endrődieket. Jó: Kiss, Uhrin, és Göblyös.

A táblázat sereghajtói: 14. Gyomaendrőd 5 4 17 32:62 19

15. Fegyvernek 5 4 17 45:78 19

16. Békés 5 4 17 27:61 19

Megye I.o. Gyoma FC – Magyarbánhegyes 2:0

A vendégek közül három játékost is kiállított a bíró sárgalap miatt.

Táblázat állása: 1. Battonya 14 6 5 48:19 48

2. Gyoma FC 13 7 5 48:23 46

Május 26: Kisújszállás – Gyomaendrőd VSE 1:0

52. pecben szöglet után Kálai fejtelt, a menteni akaró Ugrin saját hálójába csúszta a labdát. A vendégek a helyzetek sokaságát hagyták ki.l

Jó: Szántó és Szabó.

Gyomaendrőd VSE 15. 5 4 18 32:63 19

Megy I. o. Medgyesegyháza – Gyoma 2:0

Gyoma FC 2. 13 7 6 48:25 46

Kert- barátok- nak

A ház körül élő rágcsálók - I. rész

1. A házi egér

Valószínűleg Ázsiából származik, mely elterjedt az egész Földünkön. Teste hengeres alakú, felső része sötét szürke, alul világos bunda borítja. Végtagjai közül a hátsó lábak hosszabbak. Testének hossza 9 cm, és ugyanannyi a farka is, mely hengeres és pikkelyek borítják. Feje tojásdad alakú, és előre fokozatosan keskenyedek. Bajusz sörtei hosszúak, mely érzékelésre szolgálnak. A fülük szinte félfej nagyságúak. Ha nagyon elszaporodik, akkor még a padlásán, alsó épületben, éléskamrákban is befészkel magát. Hegyes fogai állandóan nőnek, ezért azok koptatása miatt is szinte állandóan rágcsálnia kell. Nagyon szereti a sajtot, húst, gyümölcsöt, édességet, tejet, és a szemestakarmányokat. Sajnos nagy kárt tud csinálni a ruhaneműkben, könyvekben, sőt még a bútortokat is átrágja. A vályogházakba járatokat csinál, a vackát bárhol elkészítheti, melyet tollal, papirossal, szalmával béleli ki. Évente 5-6 alkalommal párzik, a vemhesség ideje 22-24 nap. Általában 4-5 kölyköt hoz a világra, amelyek 12-13 napos korban nyitják ki a szemüket. Ha biztonságban érzi magát, mert nem bántják, akkor hamar megszokja az emberek közelségét és otthonosan mozog az istállókban, takarmányos helységeken.

A gyermekek mint mesealakot igen kedvelik, mint miki-egér a mesekönyvekben, képernyőkön bájos kis állatként ábrázolják kedves kép például, amikor ülve mosakodik. Szereti a zenei hangokat, az általa kiadott hang, a cincogás hasonlít a barázdabillegető hangjához. Nagy elensége a macska, aki szívesen időzik akár órákon át az egérluk előtt, és kivárja a prédáját, amivel előbb játszik, mondhatnánk az egér szempontjából, hogy megkínozza, és utána jó ízűen elfogyasztja. A ház körüli ir-

A vándorpatkány és a güzüegér

tása egérfogóval, mérgezett takarmánynak a járatokba való helyezéssel szokásos. Ezért vigyázni kell, hogy a többi házi állat, pld kutya, macska, ne kerüljön a mérgezett egér közelébe.

Sok fajtája közül a legismertebb az erdei egér, vagy más néven güzü-egér.

2. Házipatkány

Földünkön szinte mindenhol elterjedt. Sok bosszúságot és kárt okozó rágcsáló. Törzsének hossza fejével együtt 16 cm, a farka pikkelyes, 19 cm hosszú. Sok tekintetben hasonlít a házi egérhez. Eredeti hazája Egyiptom, ahonnan az 1800-as években tengeri hajósokkal kerülhetett Dél Európába. Fiumében az 1900-as évek első éveiben észlelték először majd 1907-ben Lágymányoson a kikötőkben. Gazdasági épületekben, istállókban, de a lakóházak padlásán is előfordul, és sötétedés után elő az istállóba, udvarra, ólakban, takarmánytárolókban. Nagy károkat okoz, sok terményt (árpa, zab, kukorica stb.) elfogyaszt. Előfordul, hogy alvó állatok fülét-farkát is megrágja, sőt feljegyezték, hogy kis baba ujját is megrágta. Éppen ezért az ember kíméletlenül üldözi. Addig kell ellenük védekezni, amíg teljesen ki nem irtják.

Ezelőtt 20-30 évvel itt a településünkön is nagyon elszaporodtak a patkányok. Manapság a házörző kutyák tartásával némileg kevesebb a patkány. A foxi, a tacskó, kutya nagyon jó „patkányfogó”-nak bizonyul. De lehet védekezni különféle mérgekkel, vagy golyó alakú riasztó illatú szerrel és elektromos riasztóval is. A Gazdaboltokban bőséges a kínálat ezekből a szerekből. A mérgezett, illatos granulátókat a patkány járataiba kell elhelyezni.

Vannak macskák is, amelyek patkány irtásra „szakosodtak.” Úgylenek arra is a macskák, hogy gyorsan ártalmatlanná tegyék a patkányt, mert a patkány harapása életveszélyes is lehet.

3. Vándorpatkány

A teste nagyobb a házi patkánynál, kivéve a fülét. Ázsiából került Európába, majd az egész Földünkön honos állat lett. Életre valóbb, erősebb a házi patkánytól, ezért kezdi kiszorítani azt az életteréből. Életmódja sok tekintetben hasonló a házi patkányéhoz, huzamosabb ideig pincékben, kiépített csatornáknak és piszkos, elhagyatott bűzös helyeken szeret tartózkodni.

Szinte nem ismer akadályt, deszkát, kőfalat is átfúr. Mindenevő, elhullott állatot, bőrt, növényi anyagot, papírt is eszik. Az élő sertés bőrén lyukat rág, az állatkertek vadállatain is sebet ejt, pl. az elefánt talpát is megrágja. A baromfikat még a fákról is leszedik, de a gyümölcsöt is szívesen fogyasztják. Igen mozgékony, fűre, szemfüles állat és nagyon alkalmazkodó. Jól tud úszni, de a falon mászni is tud, nagyon tud ugrani, és a földben lyukat ás ha arra van szüksége. Mondhatni hogy bátor, értelmes, furfangos állat. Nagyon fejlett a szaglása, hallása.

Ahol megjelenik, kíméletlenül kell irtani, mert vírusokat, baktériumokat hordoz, betegséget terjeszt. A sertés pestis fő terjesztője, de még a trichinát (bélféreg) is terjeszti. Ha fertőzött trichinás sertéshúst eszik az ember, akkor az a vírus a bélsatornában átalakulás után ott élősködik, majd bekerül az izomrostokba és sorvadást idézhet elő.

Hunya Alajos

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

tavaszi árukinálatom:

- Kukorica vetőmagok, bio burgonyák
- Kerti magok, virágmagok, dughagyma
- Virághagymák, virágtápok
- Talajfertőtlenítők
- Műtrágyák, virágföldek
- Fűmag, lucernamag
- Permetezők, szuivattyúk, műanyag tömlők
- Kéziszerszámok, létrák, talicskák
- Szegek, csavarok, fűrészek
- Metszőolló, főlíák
- Gumszizmák, esőruhák
- Műanyag kukák, virágládák, virágcserpek

Várom Kedves Vásárlóimat!

FARKAS MÁTÉ

Április 23-tól május 23-ig Gyoma belterületén 9,6 mm csapadék hullott.

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Főszerkesztő: Császárné Gyuricza Éva
Szerkesztőség címe: 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323, (06-30)2973-571 E-mail: civil2218@mail.datanet.hu *

Szerkesztők: Cs. Szabó István, Hunya Alajos, Iványi László, Márton Gábor, Polányi Éva,

Szonda István, Várfi Péter * Felelős kiadó: Vaszkó András *

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: 66/283-358 Pelyva
Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu

A lélegzetelállító szép verset követő csöndet Dusa Katalin mint narrátor szakította meg. Felkérte a Gyomaendrődi Zenebarátok Körösát, ünnepi dalaik énekére. Szívet gyönyörködtetően szólt énekük.

Az éneket követően került sor Turi-Kovács Béla országgyűlési képviselő (képünk) ünnepi szónoklatára, amelyben hangsúlyozta, „minden nemzetnek szüksége van arra, hogy az önbecsülésének megőrzése érdekében a nemzet sikeiről is meg kell emlékeznie. Hőseinket sokszor elsírtattuk, meggyásztuk, emlékeztünkben így is megőriztük a nevüket. Meg kell azonban arról is emlékezni, hogy áldozatukkal a hazájukat szolgálták, és nagyszerű tetteket hajtottak végre. Az I. Világháború küzdelmeiben a magyar honvéd a hazáját védte és minden erejével eleget is tett kötelességének. Atyáink, az endrődi

emberek hőiesen küzdöttek és győztes csatákat vívtak a hatalmas orosz túlerővel szemben, diadalmaskodtak Limanovánál, a Kárpátok tövében, Gorlicénél és a Piavénál. A nemzetnek büszkén kell vallania, ezek a hős tettek az egész világ előtt bizonyították, hogy a magyar nemzet mindenkor kész a hazáját megvédeni.

Úgyanakkor tanulság kell, hogy legyen, hogy véráldozatot, a magyar ifjúság életének kockáztatását csak igaz ügyért vállalhatunk.

Magyarországnak soha nem volt gyarmatbirodalma, nem is törekedett ilyen megszerzésére, igazságtalan háborúkban soha nem vehetünk részt!

Teleki Pál halála előtt 1941. március 3-án mintegy végrendeletként levelet írt Londonba és Washingtonba az ottani magyar követnek: "a háború után Európának ebben a keleti részében kaotikus állapotok állnak be, amelyek legnagyobb veszéllyel azon államokra fognak járnak, amelyek védtelenek, amelyek anyagi eszközeiket és hadseregüket a konfliktus befejezése előtt feláldozták. Az országot, ifjúságunkat, hadseregünket, csak is saját magunk érdekében tehetjük kockára, másért nem."

Teleki Pál végrendelete ma is érvényes: Semmilyen áldozatot vagy kockázatot nem vállalhatunk idegen érdekekért!"

A nagy tapssal elismert ünnepi szónoklat után Polányi Éva a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola tanárnője (jobb oldali kép) „Palackba zárt gondolatok” címmel olvasta fel az endrődi emberek háborús visszaemlékezéseit:

Valamikor a hadifoglyok a vagonból utazás közben kavicsra kötve kidobtak egy-egy üzenetet, gondolatot, hogy aki megtalálja, legalább hírt adjon róluk. Ilyen kavicsokra kötött gondolatokat adunk most közre endrődi katonákról. Ők szólalnak meg most, az áldozatok a katonatársaik emlékeiből és a hadifoglyok.

***

Az első világháborúba elvitték 4000 endrődi embert. 394-en soha nem jöttek vissza. De rengeteg volt a sebesült is – nagy bánat volt ez is, de ők legalább visszakerül-

tek. Nagyon sokan kerültek hadifogságba is, nekik a győztes országokban kellett éveig dolgozniuk. Olyan is volt, akinek a neve sem a halottak között nem volt, sem hadifogoly nem volt. Ők örökre eltűntek.

A háborúból egyre-másra érkeztek a hírek az elesett endrődi katonákról. Emiatt az egész falu kétségbeesett, mindenki nagyon féltette a hozzátartozóját. Tudunk arról, hogy Öregszőlőben minden asszony feketebe öltözött az egész háború idejére. 1914. november 3-án gyászmisét tartottak az endrődi templomban az elesett áldozatokért. A misére több ezer ember eljött, a mise a templom falain kívül is folyt, több pap prédikált.

Nem volt család Endrődön, ahol ne gyásztak volna. Nekem három nagybátyám halt meg az első háborúban. Volt egy Elek nevű, az 21-ben halt meg, egy másik az olasz fronton, egy pedig még nem is volt 18 éves, csak az évszám szerint, az is Olaszországban halt meg.

Édesapámnak volt egy zsebórája, magával vitte a háborúba. Volt vele egy endrődi ember, annak édesapám odaadta a zsebórát, mikor harcba indult. Akkor édesapám meghalt. Szegín Gergely bácsi majd hazahozta a zsebórát, édesanyám felakasztotta a falra a szentképek alá, ott volt, mindig láttuk.

***

A második világháború alatt is több ezer endrődi katonát vezényeltek ki a frontra. Ennek a háborúnak 368 áldozata volt szülőhelyünkről.

Bevagonéoztak bennünket. 18 napig voltunk a vagonban, egy vagonban 95 embert olvastak be, úgy feküdtünk, mint a deszkák, azon az oldalon csupa fekete lett a testünk. Megkavartuk a kukoricadarát, azt ettük.

A lágérba deszkapriccsek voltak, se takaró. Hozták a burislevest, volt aki je se bírta nyelni. En megettem, mert aki nem ette meg, az mind legyengült és elpusztult. A magyar parasztemberek bírták a lágert, minket megedzett az élet azelőtt is.

Volt egy öcsém, megnősült Gyomáról, akkor elvitték az oroszok. Megszületett a kislányuk, nem is láthatta meg se, haza se engedték. Ehen halt ott. Nem adtak nekik enni, éhen halt. Nándori Vendel, az uramnak a testvére, az adta neki a kását a kerítésen keresztül. Vendel majd hazajött hét évré rá...

Szibériában, a fogságban olyan hidegek voltak,

hogy minden 100 méteren volt egy dobkályha, arra hasábfát tettek, úgy melegedtek. Fejszével vágták szét a halat, olyan kemény volt, késsel nem lehetett szétvágni.

Egyszer jött a hír, mehetünk haza! A bányában dolgoztunk, gyorsan felmentünk a nagy hosszú létrán, másnap reggel indultunk haza. Mikor Bakuba ért a szerelvény, sétálgattam az állomáson, jön velem szemben valaki: - Né, itt van Kalmár Imre! Hát Hunya Sanyi volt. Volt nagy öröm. Egy másik katona is meghallotta a nevet, kiszólt: „Magát Kalmárnak hívják? Van testvére? Milyen nevű, hogy nézett ki?” Mondom: Kalmár Ferenc. Hát ez a katona temette el, aki megszólított. - Akkor nem kell elvinnem Endrődre a karika gyűrűjét. Elővett a hátmálhájából egy kulacsot, kiöntötte belőle Ferinek az aranygyűrűjét. En hoztam, átadtam a feleségének, Etelkának. Ennyi került haza az öcsémből.

Az uram túlélte a háborút, hazajött. Sokat fázhattak szegények, mert az első szava az volt, mikor belépett a kertajtón: - A bunda megvan? - Sokat gondolhatott rá a háborúban.

Az én nagyapámnak nagymama mán a mennyasszonya volt a háború előtt. Nagyon széplány volt nagymama. De nem tudtak megesküdni, mert elvitték nagyapámat a frontra. Ott megsebesült, kilőtték az egyik szemét. Mikor hazajött, nem mert elmentni nagymamához. Akkor nagymamám elűzent neki: - „Két szemmel is szerettelek, egy szemmel is szeretlek.” Össze is házasodtak, szép életük volt.

Édesapám 1914 januárjában esett fogságba, én nem sokal azután születtem meg. Mikor én születtem, édesanyám meghalt, úgyhogy Terus néném nevelt fel. Minden este megimádkoztatott bennünket édesanyámér, édesapámér. Édesapám csak öt év után, 1919-ben került haza. Egyszer éjszaka bekopogott valaki. En vagyok, Terus, Imre. Imrenk, Imrenk!! Mikor valamennyire magához tért azt kérdezte: - Hát hun van az én kicsi jányom? Bevitt neki Terus néném, megcsókolt, én felébredtem, és azt kérdeztem: - Te vagy az én édesapám? - akkor láttam édesapámat először.

Sokan elhozták az emlékezés virágait és koszorúit. Kegyelettel, és az élő hozzátartozók könnyes szemmel emlékeztünk az endrői hősökre, akik a hazáért áldozták a legdrágábbat, az életüket. Isten adjon nekik örök nyugodalmat, nyugodjanak békében akár hazai, akár idegen földben.

Az ünnepség záró akkordjaként Dr. Latorcai János országgyűlési képviselő, a Baráti Kör elnöke, Gyomaendrőd díszpolgára mondta el a megjelenteknek köszönetét, az ünnepségen való meg-

jelenésért, a kegyelettel történő megemlékezésért. Az elszármazottak szívének haza húzó érzelmeiről, a szülőföld soha nem múló, vonzásáról megható lírai hangon beszélt. A hazai harangszó, a gyermek és ifjúkori emlékek, a tavaszi illatok, a szülői és tanítói intelmek soha nem halványodnak el. Egy-egy haza jövetel jó arra is, hogy ismét feltöltődjön az ember és megújult erővel folytathassa munkáját, bárhol is él.

A Szózat közös énekével véget ért az ünnepség azoknak, akik nem jöttek el a Bowling étterembe. Kellemes klímával és nagyon finom ebéddel vette kezdetét, a baráti találkozó. A polgármester úr üdvözölte a megjelenteket, kegyelettel emlékezett a településünk gyomai áldozataira. Megköszönte a jelenlévőknek, hogy eljöttek és hazajöttek ünnepelni. Végül köszönetet mondott Dr. Szilágyiné Német Eszternek és Császárné Gyuricza Évának, akik az ünnepséget megszervezték, megköszönte a közreműködőknek és segítőknek a mai szép ünneplést. Minden jelenlévőnek kellemes beszélgetést, találkozást és jó étvágyat kívánt.

Ebéd után Iványi atya az érdeklődőknek megmutatta a Szent Gellért Katolikus Iskolát.

Így ért véget az idei ünnepünk, amelynek krónikájához hozzátartozik, hogy sokan voltunk, de a fiatal nemzedék és a gyermekek közül csak kevesen. Talán a gyereknap, talán valami más miatt... ők nagyon hiányoztak.

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Főszerkesztő: Császárné Gyuricza Éva
Szerkesztőség címe: 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323, (06-30)2973-571 E-mail: civil2218@mail.datanet.hu *
Szerkesztők: Cs. Szabó István, Hunya Alajos, Iványi László, Márton Gábor, Polányi Éva,
Szonda István, Várfi Péter * Felelős kiadó: Vaszkó András *

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: 66/283-358 Pelyva
Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu